Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 191/1486 | Łódź, Środa 15 sierpnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כט מנחם אב תרפ"ח | Nr. 191/1486

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

פעלקער-ליגע וואַרפט אָפּ די ליטווישע פאָדערונג צו אינטערוועניִרען איז פויליש=ליטווישען סכסוך.

בערלין, 14 (ספ. טעל.) „פּאָסישע צייטונג" מעלדעט פון גענף, אַז דער גענעראַל-סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער-ליגע האָט אָפּגעוואָרפען די ליטווישע פאָדערונג, אַז די פעלקער-ליגע זאָל צוליב דער בלומרשט דראָהענדען מלחמה-קאָנפליקט אויף דער פויליש-ליטווישער גרעניץ אינטערוועניִרען אין דעם סכסוך.

א געהיימניספולער עראָפּלאַן איבער'ן אָקעאַן.

לאָנדאָן, 14 (אַטע). לאָיד מעלדעט פון קאַפּרייס אין ניו-פאָונלאַנד, אַז די ענגלישע שיף סי-פיל האָט זונטאָג אין אָוונד בעמערקט אַ עראָפּלאַן אָדער הידראָפּלאַן, וועלכער האָט זיך נעטראָגען איבער'ן אָקעאַן. צוליב דער הערשענדער פינסטערניש האָט מען נישט געקענט בעמערקען די פאַרב און נאָמען פון עראָפּלאַן.

דאס דירה-געלד זאל געהעכערט ווערען אויף נאך 72 פּראצענט.

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין די נאָהענטסטע טעג זאָל פאָרקומען אַ זיצונג פון דער צווישען מיניסטעריאַלע-קאָמיסיע, אויף וועלכער עס זאָל בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען וואַלאָריזירען דאָס דירה-געלד.

ווי בעוואוסט זאָל דאָס דירה געלד געהעכערט ווערען ביז אויף 172 פראָצענט פון פאַר'מלחמה'-דיגען דירה-געלד. די איבעריגע 72 פראָצענט זאָלען נצהען אויף דעם אויפבוי פון נייע הייזער.

מלוכה-בעאמטע וועלען בעקומען א הוספה פון 15 ביז 25 פּראצ.

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון דער אומאָבהענגיגקייט פון דער פוילישער מלוכה האָט די רעגירונג בדעה צו געבען די מלוכה-אָנגעשטעלטע אַ הוספה פון 15 ביז 25 פראָצענט.

מארשאל פילסודסקי צוריקגעקומען קיין ווארשא.

וואַרשאַ, (ספ. טעל.) היינט 6.55 פאַרטאָגס איז מאַרשאַל פילסודסקי מיט דער פרוי און טעכטער צוריקגעקומען קיין וואַרשאַ.

אויף דעם הויפּט-וואָקזאַל האָבען דעם מאַרשאַל פילסודסקי בעגריסט דער מיניסטער פאַר קאָמוניקאַציע אינזש. קיהן, פערטרעטער פון רעגירונגס-קאָמיסאַר פילפעקי, מאַיאָר וויעוויוראָווסקי און פאָר. רעליק.

מארשאל פילסודסקי פאהרט דעם 25. אויגוסט קיין רומעניען

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט), ווי מען דערוויסט זיך בלייבט מאַרשאַל פילסודסקי אין וואַרשאַ ביז דעם 25. אויגוסט. ביז דער צייט וועלען צוריק קומען פרעמיער באַרטעל און מיניסטער זאַלעסקי, מיט וועלכע מאַרשאַל פילסודסקי וועט אָבהאַלטען אַ קאָנפערענץ און ערשט דאן וועט ער אָבפאָהרען אויף איניגע וואָכען קיין רומעניען.

פּאַרק HELENÓW

היינט, מיטוואך דעם 15 אויגוסט 3 נאכמ. קומט פאר

א גראנדיעזע

גארטען=פערווײלונג לטובת דער נאַכט-פּאַנאַטאָוויע ביי „לינת הצדק"

אויפטריט פון אוקראַינישען כאר :-: טענץ פון בעוואוסטען טענצער ברוך לייבאוויטש.

פאַנטאָווע לאָטעריע! מיט אויסערגעוועהנליכע ווערטפולע פאַנטען, צ. ב.: לייוונד, ראַדיא, פּאַטעפאָן א. אנד. פאַנטאָווע לאָטעריע!

2 אָרקעסטערס, פייערווערק, קאָנפעטי, סערפּענטין א. אַנד.

איינגאַנג פאַר דערוואַקסענע 1,50 זל., פאַר יוגענד און שילער 50 גר. :-: ביליגער כשר'ער בופעט אויפ'ן אָרט.

פון 10 אין אָוונד וועט אין זאַל פון גאַרטען פאַרקומען אויפטריטען פון „אררט"=אַנסאַמבל, וועלכע וועלען אויספיהרען די בעסטע נומערן פון זייער אינהאַלטסרייכען רעפּערטואַר.

– נאָך דער פאַרשטעלונג – דאַנסינג ביז אין דער פריה. איינטריט אין זאַל 2 זל.

בעמערקונג: ביי אַ אומגינסטיגען וועטער וועט דער טערמין פון דער פערווײלונג בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

הסתדרות „צעירי אגודת ישראל"

לאדז, נאַרוטאָוויטשאַ 11

היינט, מיטוואָך, דעם 15-טען אויגוסט, 8 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאַר אין לאָקאַל פון דער „אגודה", נאַרוטאָוויטשאַ 11

א גרויסע פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון ח' ב. גודמאַן (לאָנדאָן)

גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער אלוו. פּאָליטישער עקזעקוטיווע פון „אגודת ישראל"

חברים ערשיינט מאסענווייז! חברים ערשיינט מאסענווייז!

DR. MED.

DONCHIN

ספּעציאַל=אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

קיין פוילע

נעמט אָן

מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג

פון 10–1 און פון 4–7 נ.מ.

מאַניושקי 1 (Moniuszki) טעל. 9-97.

די געמיינזאמע פאך-קאמיסיע פוז דאמען-מאגאזין

אלעע 1=טער מאַי 2.

רופט היינט, מיטוואָך, דעם 16-טען אויגוסט, 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג

א אלגעמיינע פערזאמלונג

פוז דאמען=מאַגאַזין=פאַך צוליב דער אנגענומענער אקציע אין פאַך.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אַלע דאַמען-בעשטעלטע שניידער-מייסטער, וועלכע אַרבייטען מאַגאַזין-אַרבייט, אַז זיי זאָלען אומבעדינגט קומען אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג.

מיט אַכטונג

990 די געמיינזאמע פאך=קאמיסיע.

צענטר. קליינהענדלער=פעראיין

אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, זאַוואַדזקאַ 5.

אכטונג! קליינהענדלער, אכטונג!

מיר מאַכען בעקאַנט אונזערע מיטגלידער, אַז יעדער קליינהענדלער איז מחויב און פערפליכטעט לויט דער לעצטער פעראָרדנונג פון וואָיעוואָדע צו רעגיסטרירען זיין האנדעלס= און אינדוסטרי=פּאַטענט ביז דעם 31=טען ד. ח. אין פאַל ווען דאָס אויבענדערמאָנטע ווערט נישט צום פעסטגעזעצטען טערמין דורכגעפיהרט דראָהט אַ שטראָף פון 1000 זל. און 14 טעג אַרעסט. מיר פאָדערען אויף אַלע אונזערע מיטגלידער די רעגיסטראַציע נישט צו פערנאַכלעסיגען און צו מעלדען זיך אין דער קאַנצעלאַריע פון פעראיין אין די ביוראָ-שטונדען פון 11–2 און פון 6–10 אַ זייגער אָוונד מיטברענגענדיג דעם פּאַטענט פון יאָהר 1927.

בעמערקונג: עס ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז דאָס רעגיסטרירען טאָר מען נישט אָפּלייגען אויף די לעצטע טעג, ווען עס מוזען דורכגעפיהרט ווערען פערשידענע נויטיגע פאָרמאַליטעטען.

די פערוואלטונג.

צו אלע פוטער-הענדלער אין לאדז!

מיר מאַכען בעקאַנט אַלע פוטער-הענדלער אין לאָדז, אַז היינט מיטוואָך, דעם 15 אויגוסט, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר

א פערזאמלונג

פון אַלע פוטער-הענדלער אין אונזער פעראיין זאַוואַדזקאַ 5 וועגען די האַנדעלס-שעה'ן און שטייער-פראַגע און אויך זעהר וויכטיגע פראַגען.

מיר פאָדערען אויף אַלע מיטגלידער נישט צו בעציהען זיך גלייכגילטיג צו דער פערזאַמלונג. עס האַנדעלט זיך אין אַ לעבענס-פראַגע. עס טאָר נישט פעהלען איינער פון אונז פוטער-הענדלער.

די פערוואלטונג.

אנאנסען איז נייעם פאלקסבלאט האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

ענדערונגען אין „געזערד“-אַרבייט

פאָדערט די מאָסקווער קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע.

מאָסקווע. (יט"א). אויף אַ זיצונג פון דער מאָסקווער קאָמוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס איז געווען געווידמעט ספּעציעל דער אַרבייט פון „געזערד“ איז אָנגענומען געוואָרען אַ רייה רעזאָלוציעס, וואָס פאָדערן: 1) דער „געזערד“ אין מאָסקווע זאָל פערגרעסערן די צאָהל-אַרבייטער-מיטגלידער, וועלכע בילדען ביז-איצט אינגאַנצען 7 פּראָצ. פון דער אַלגעמיינער צאָהל מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע, 2) דער „געזערד“-אַמט אין מאָסקווע זאָל פערקלענערן זיינע הוצאות, וועלכע זענען לויט דער מיינונג פון דער פּאַרטיי צו גרויס, 3) דער „געזערד“ זאָל אָרגאַניזירן אַרבייטער-קלובען און אויסנוצען זיין אַרבייט אַלס קאַמפּס-מיטעל געגען אַנטיסעמיטיזם.

קאָנפערענץ פון „אָרט“ בעשליסט

צו פערשטאַרקען די יודישע מילך-ווירטשאַפטען אין ווייס-רוסלאַנד.

מאָסקווע. (יט"א). אויף אַ קאָנפערענץ פון די אַגראָנאָמען פון „אָרט“, וואָס איז פאָרגעקומען אין מינסק איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס צו פערשטאַרקען די מילכווירטשאַפטען אויף די יודישע קאָלאָניעס אין ווייסרוסלאַנד. אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז בעריכטעט געוואָרען, אַז דער „אָרט“ בעדינט דורך זיינע אַגראָנאָמען אין ווייס-רוסלאַנד 62 ישובים, וואָס געפינען זיך אין מינסקער, מאָהילעווער און באָברויסקער קרייזען.

דער נייער פּראָפעסיאָנעלער „הכח“-קלוב

ווערט באַיקאָטירט דורך די יודישע ספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס.

וויען. (יט"א). דער ניי-געגרינדעטער פּראָפעסיאָנעלער ספּאָרט-קלוב „הכח“ אין וויען ווערט באָיקאָטירט דורך די היגע יודישע ספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס. דער פערבאַנד פון די יודישע ספּאָרט-פעראיינען אין עסטרייך האָט זיך ענטזאָגט אָנצונעמען אַלס מיטגליד פון פערבאַנד דעם ניי-געגרינדעטען „הכח“-קלוב. דער דאָזיגער בעשלוס איז אַקצעפּטירט געוואָרען דורכ'ן „מכבי“-וועלט-פערבאַנד“.

אַ ישיבה אין אַ בערימטען שלאָס

גענף, (י.ט.א.) די ישיבה „עץ חיים“, וועלכע איז מיט מעהר ווי אַ יאָהר צייט צוריק געגרינדעט געוואָרען אין מאָנטריי דורך די שווייצאַרישע אָרטאָדאָקסישע קרייזע, האָט איצט אָפּגעדונגען אויף אַ לענגערע צייט דעם בעריהמטען שלאָס פון אַן אַלטער אַריסטאָקראַטישער קעניג-פאַמיליע „קיוויזאנא“. דער שלאָס געפינט זיך אויפ'ן ברעג פון גענפער אָזיערע אין אַ פּרעכטיגען פּאַרק. די ישיבה צעהלט איצט 35 שילער, צווישען זיי 25 פון דער שווייץ. דער יעהרליכער בודזשעט פון דער ישיבה בעטרעפט 50,000 שווייצאַרישע פראַנקען.

די רעזאָלוציע פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל

וועגען די קאָלאָניעס איז נישט נוגע א"י.

בריסעל, 14. (יט"א, טעלעגראַפיש). דער בעריכטס-אָפּגעבער איבער דער קאָלאָניאַל פראַגע אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליסטישען-קאָנגרעס לאָרד וואָליפיעד האָט אין זיין רעפעראַט וועגען דער קאָלאָניאַל-פראַגע בעצייכענט צוו. אַנד.. אַז זיינע אויספיהרונגען זענען נישט נוגע א"י.

א"י — האָט ער ערקלערט — ווערט נישט בעטראַכט אַלס קאָלאָניע, ווייל די לאַגע איז דאָרט אַ גאַנץ אַנדערע, אַן'אייגענאַרטיגע: די גאַראַנטיעס פון מאַנדאַט זענען אַ גענוגענדע זיכערונג פאַר דער בעפעלקערונג פון לאַנד.

באָריסאָווער בית-עלמין

ענטזאָגט זיך ברענגען צו קבורה אַ יודישען קאָמוניסט.

מאָסקווע (י.ט.א.) ווי עס טיילט מיט דער „עמעס“ איז דער סעקרעטאַר פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין באָריסאָוו, באָריס פריד אַ לאַנגע צייט נישט געבראַכט געוואָרען צו קבר-ישראל דערפאַר, ווייל די אָרטיגע חברה-קדישא האָט זיך קאַטעגאָריש ענטזאָגט מקבר צו זיין אַ קאָמוניסט אויף דעמזעלבען בית-עולם, וואו עס ליגען רבנים.

די צייטונג טיילט מיט, אַז נאָך אַ לענגערען קאַמף צווישען די אָרטיגע קאָמוניסטען און דער קהלה, האָט די קהלה ענדליך איינגעשטימט צו בעגראָבען דעם פערשטאָרבענעם קאָמוניסטישען טוער אונטערן פּאַרקאַן. דאָס איז געטון געוואָרען נאָכדעם ווי די יודישע קאָמוניסטען האָבען אַליין געבראַכט דעם בר-מינן אויפ'ן בית-הקברות.

אַ הויכע אויסצייכנונג פון אַ יודישען ליטעראַטור-קריטיקער.

פּאַריז. (יט"א). דער בעקאַנטער נאָוועליסט און ליטעראַטור-קריטיקער ד"ר פּאַול ציפּערער אַ יוד, וועלכער פערנעהמט דעם פּאָסטען פון פּרעסע-אַטאַשע אין דער עסטרייכישער געזאַנדטשאַפט אין פּאַריז איז איצט פּעשאָנקען געוואָרען דורכ'ן פראַנצויזישען מלוכה-פּרעזידענט מיט'ן אָפיצירען-קרייץ פון עהרען-לעגיאָן.

פּראָפ. אָפּענהיימער

אויף אַ דייטשען סאָציאָלאָגען-צוזאַמענפאָהר אין ציריך.

ציריך. (י.ט.א.) פּראָפ. פראַנץ אָפּענהיימער איז איינגעלאַדען געוואָרען צו האַלטען אַ רעפעראַט וועגען עמיגראַציע אויפ'ן דייטשען סאָציאָלאָגען-צוזאַמענפאָהר, וועלכער וועט פון 16-טען ביז'ן 19-טען סעפּטעמבער פאָרקומען אין ציריך. דאָס עמיגראַציע-פּראָבלעם וועט אויך אין רעפעראַט בעהאַנדעלט ווערען הויפּטזעכליך פון סאָציאָלאָגישען און עקאָנאָמישען שטאַנדפּונקט.

אַ רעפעראַט וועגען ליבעראַלען יודענטום

פון דער בערלינער ראַדיאָ-סטאַציע.

בערלין. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַלוועלטליכען קאָנגרעס פון ליבעראַלען יודענטום, וואָס וועט געעפענט ווערען דעם 18-טען אויגוסט אין בערלין, וועט מיטוואָך, דעם 15-טען אויגוסט 7.30 אין אָוונט געהאַלטען ווערען דורכ'ן סעקרעטאַר פון דער „פעראייניגונג פון ליבעראַלען יודענטום“ אין דייטשלאַנד, ה' דושאַרדוש געק, פון דער בערלינער ראַדיאָ סטאַציע, כוואַליען-לענג 433,9, אַ רעפעראַט וועגען רעליגיעז-ליבעראַלען יודענטום, און זיין בעציהונג צו די נישט-יודישע רעליגיעזע שטרעבונגען פון אונזער צייט.

בלויז פיער יודישע סטודענטען אין פּאָלטאַווער טעכניקום.

מאָסקווע. (יט"א). ווי עס טיילט מיט דער „עמעס“. לערנען זיך אין פּאָלטאַווער קוסטאַרישען טעכניקום בלויז 4 יודישע סטודענטען און אויפ'ן נייעם לערן-יאָהר וועט וואַהרשיינליך נישט אָנקומען קיין איינציגער יוד. די צייטונג דריקט אויס איהר מיינונג, אַז אין אַזאַ אינסטיטוציע ווי אַ האַנדווערקער-טעכניקום, וואָס געפינט זיך אויף אוקראַינע, וואו די יודען בילדען אַ גרויסען פּראָצענט צווישען די האַנדווערקער, וואָלטען אין טעכניקום געדאַרפט זיין זעכציג פּראָצענט יודישע סטודענטען. די איצטיגע צאָהל מאַכט אויס קאַרגע 7 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל סטודענטען, וואָס בעזוכען דעם אינסטיטוט.

פּראָפ. בראָדעצקי אָנגענומען דעם אַמט

פון עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

לאָנדאָן. (יט"א). די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט אָפיציעל מיטגעטיילט, דעם פּראָפ. בראָדעצקי, אַז ער איז אויסגעוועהלט געוואָרען אין דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אויפ'ן אָרט פון ד"ר אידער. פּראָפ. בראָדעצקי האָט דעם אַמט אָנגענומען.

פּראָפ. בראָדעצקי פערנעהמט די קאַטעדער פון מאַטעמאַטיק אין אוניווערסיטעט אין לידס און האָט גענומען אַן אַקטיווען אַנטייל אין דער ציוניסטישער טעטיגקייט אין ענגלאַנד, פערנעהמענדיג אין משך פון פיל יאָהרען דעם פּאָסטען פון וויצע-פּאָרזיצער פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין ענגלאַנד.

אויפרוף פון תימנ'ער רב-הכולל

צום ארץ-ישראל-יודענטום וועגען הילף.

ירושלים. (יט"א). הרב הכולל פון תימן, הרב יחסה הלוי האָט אַרויסגעלאָזט אַנאויפרוף צום ארץ-ישראל-יודענטום, אין וועלכען ער ווענדעט זיך וועגען קומען צו הילף די תימנער יודען, וואָס ליידען פון הונגער און נוים. די טרוקעניש, היישעריקען און פערשידענע עפּידעמיעס, וואָס האָבען זיך פערשפּרייט אין לאַנד, האָבען שטאַרק פערערגערט די לאַגע פון די תימנער יודען. די הילף פאַר זיי איז דעריבער נויטיג דרינגענד.

אַ יודישער אינדוסטריעלער לאָזט איבער

אַנדערטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר אויף יודישע און קריסטליכע וואוילטעטיגע צוועקען.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דאָ איז איצט פעראָפענטליכט געוואָרען די צוואה פון יודיש אַמעריקאַנישען אינדוסטריעלער מ. נוימבערג, אַ רב'ס זוהן, וועלכער איז מיט אַ גאַנצער צייט צוריק געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָהר, בעת אַ לוסט-רייזע אין אייראָפּאַ. דער פערשטאָרבענער האָט איבערגעלאָזט אַ פערמעגען פון הנכ"ר 5 מיליאָן דאָלאַר.

נאָומבערג האָט אין זיין צוואה פערשריבען אַן'ערך אַנדערטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר אויף פערשידענע יודישע און קריסטליכע וואוילטעטיגע צוועקען. די גרעסטע סומע פון 250,000 דאָלאַר האָט ער פערשריבען דער פעדעראַציע פון די יודישע פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען פאַר קאַטוילישע אַנשטאַלטען האָט ער איבערגעלאָזען 150,000 דאָלאַר, חוץ דעם בעדייטענדע סומע פאַר זיינע קרובים, מיטאַרבייטער אין פערשידענע אינסטיטוציעס, יתומים-הייזער, מושב-זקנים א. א. וו.

ציוניסטישע אָפּאָזיציע שאַפט אַ פערבאַנד

צו רעאָרגאַניזירען די אַמעריקאַנער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) דער קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפען געוואָרען אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון דער אַמעריקאַנער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּיטסבורג מיט'ן ציל צו רעאָרגאַניזירען די אַמעריקאַנער אָרגאַניזאַציע איז איצט פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ „פערבאַנד צו רעאָרגאַניזירען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ“. אַלס עהרען-פּאָרזיצער פון נייעם פערבאַנד איז געוועהלט געוואָרען ריכטער יוליאַן מעק. פּאָרזיצער פון פערבאַנד איז ה' ישראל בראָדע. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צונויפרופען אין קורצען אַ לאַנד קאָנפערענץ פון אַלע אָפּאָזיציאָנעלע ציוניסטען, בעשטעטיגען דעם פּראָגראַם און אויסוועהלען אַ שטענדיגע עקזעקוטיווע. דער נייער פערבאַנד האָט אַרויסגעלאָזט אַן'אויפרוף אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז די צאָהל אָרגאַניזירטע אָפּאָזיציאָנעלע ציוניסטען שטייגט און ענטוויקעלט, אַלץ מעהר אינטענסיווע טעטיגקייט.

ביז-איצט זענען געשאַפען געוואָרען פאָלגענדע קאָמיסיעס ביים פערבאַנד פון דער אַמעריקאַנער ציוניסטישער אָפּאָזיציע: 1) אַ קאָמיסיע צו פאָרמולירען די פּלאַטפאָרם פון דער אָפּאָזיציע. 2) קאָמיסיע פאַר שאַפען אַן'אָרגאַניזאַציע אין גרויס ניו-יאָרק. 3) קאָמיסיע פאַר דער לאַנד-אָרגאַניזאַציע 4) קאָמיסיע פאַר אַקטועלע ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען אין ארץ-ישראל; 5) קאָמיסיע צו ענטוויקלען די ווירטשאַפטליכע מעגליכקייטען פון ארץ-ישראל.

די נייע אָרגאַניזאַציע האָט אויך בעשלאָסען אָנצוהויבען אַן'אַקציע פאַר איבערפיהרען די ביינער פון דר. הערצל פון וויען קיין ארץ-ישראל אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון ציוניסטישען קאָנגרעס, וואָס איז ביז-איצט נישט אויסגעפיהרט געוואָרען דורך דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

קירזשנער-געזעלען
ווי אויך מעדלעך צום האַנד-נייהען
זאָווי אַ לערן-יונגעל פון אָרנטליכע עלטערן
ווערען געזוכט פון זאַפּאָרס.
ביי ל. שאַליט, 16 פּיעטריקאָווער 16.

וואָס האָבען דערצעהלט די ליטווישע זשורנאַליסטען

זייענדיג אין ווילנע.

(וו. צ.) מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועגען די ליטווישע זשורנאַליסטען, וואָס זענען געקומען אויפ'ן לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר קיין ווילנע אַלס פאָרשטעהער פון די ליטווישע צייטונגען. ווי בעקאַנט, זענען זיי געקומען מיט אַ ליטווישען אויטאָ, אין וועלכען זיי זענען אַרויסגעפאָהרען פון קאָוונע דירעקט קיין ווילנע. קיין שום שטערונגען זענען נישט געמאַכט געוואָרען מצד דער פּוילישער מאַכט. פערקעהרט, די פּוילישע מאַכט האָט זיי אויפגענומען מיט דער גרעסטער פריינדליכקייט און אַלע אָנגעקומענע זשורנאַליסטען קענען זיך ממש נישט אָנלויבען פאַר דער טראַקטירונג אויף דער גרעניץ און אויך אין ווילנע.

זיי האָבען בעקומען איינטריטס-קאַרטען אויף אַלע פייערליכקייטען און פעראַנשטאַלטונגען, וואָס זענען געווען פערבונדען מיט'ן לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר. זיי זענען אויך איינגעלאַדען געוואָרען אויפ'ן ראַאוט.

אין משך פונ'ם זונטאָגדיגען טאָג האָבען די ליטווישע זשורנאַליסטען זיך בעקענט מיט דער שטאָט און אויך געמאַכט בעזוכען אין די אָרטיגע רעדאַקציעס.

דער מיטאַרבייטער פונ'ם פּוילישען מינרעדהייטס-אָרגאַן אין קאָוונע „רזיען קאָוונסקי“, זיגמונט, א. ניאַנסקי, האָט אין אַ געשפּרעך וועגען דעם מצב אין ליטע, צ. אַ. געזאָגט פאָלגענדעס:

קאָוונע האָט זיך פאַר דער לעצטער צייט זעהר פונאַנדערגעוואַקסען און שטאַרק פּראָגרעסירט אין אַלע הינזיכטען. אמת טאַקע, אַז אין שטח איז נאָך קאָוונע ער היום קלענער פאַר ווילנע. קאָוונע איז אָבער אַ רעזידענץ-שטאָט און דאָרט פּולסירט דאָס לעבען, ווי אין די גרויסע שטעט.

אינטערעסאַנט איז, וואָס עס דערצעהלט דער רעדאַקטאָר פון „ליעטובאָס איזאָס“ — דעם אָפיציעלען אָרגאַן פון דער איצטיגער רעגירונג — ה' מאַציעי באַנדראָנאַס.

אין דער לעצטער צייט — זאָגט ה' באַנדראָנאַס — האָט מען ביי אונז גערעדט נאָר וועגען דער קאָנצענטראַציע פונ'ם פּוילישען מיליטער, ווי אויך פונ'ם ליטווישען, אויף ביידע זייטען גרעניץ. און, אַממייסטען איז וועגען דעם געווען זעהר פיל געשריבען דוקא אויף די שפּאַלטען פון דער אויסלענדישער פּרעסע, אונזער זשורנאַליסטישער פליכט איז געווען צו בערוהיגען די עפענטליכע מיינונג און פעסטשטעלען דעם אמת, צו דעם צוועק זענען מיר טאַקע געקומען אַהער, זיך צו בעקענען מיט'ן גאַנצען ענין אויפ'ן אָרט. די פּוילישע מאַכט האָט אונז איבערגענומען אַזוי פריינדליך, אַז מיר זענען ממש איבערראַשט.

— וואָס אינטערעסירט אונז אַממייסטען דאָ, אין ווילנע? ראשית, ווילען מיר זיך בעקענען מיט דער שטאָט גופא. מען רעדט ביי אונז אַזוי פיל וועגען ווילנע, און מיר קענען גאָרנישט אָט די שטאָט. מיר ווילען זיך ביי דער געלעגענהייט אויך איבערצייגען, וויפיל ס'איז פערהאַן אמת אין די אַלע פערשידענאַרטיגע קלאַנגען, און ענדליך, אויב ס'וועט מעגליך זיין, ווילען מיר זיך זעהען מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי אַליין.

די שטימונג אין קאָוונע? — נו, מען האָט זיך נאַטירליך צוערשט אַביסעל איבערגעשראָקען, אָבער קיינער טראַכט ביי אונז גאָר נישט וועגען אַן'ערנסטע מלחמה-געפאַהר.

נישט לאַנג איז געווען געדרוקט אין „ליעטובאָס איידאַס“ אַן'אַרטיקעל וועגען דער מעגליכקייט פון אַ פּויליש-ליטווישער מיטאַרבייטערשאַפט און אַפילו וועגען אַ געמיינזאַמען פּויליש-ליטווישען פראָנט. דאָס איז זעהר אַ וויכטיגע פּראָבלעם, וועלכע האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דער וויטערדיגער געשטאַלטונג פון דער גאַנצער פּאָליטישער קאָנסטעלאַציע אין מזרח-אייראָפּע. אַזאַ מיטאַרבייט קען אָבער מעגליך זיין ערשט נאָכ'ן לעזען די ווילנער פראַגע.

„נייער פאָלקסבלאַט“

יאָהר ז. — 15 אויגוסט 1928

א דרינגענדע אויפגאַבע

פאַר די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס

עס רוקט זיך שוין אָן די צייט, וואָס מען וועט אָנהויבען שאַצען דעם הכנסה־שטייער און פונדעסטוועגען הערט מען נאָך גאָרנישט, דאָס מען זאָל עפּיס טון, כדי צו בעשיצען די סוחרים פון די צרות און ליידען וואָס עס קען פערשאַפען איבער דער נייער שטייער וועט ווערען געשאַצט פּונקט ווי עס איז דער ווירקליכער צושטאַנד פון די סוחרים. מען הערט גאָרנישט, אַז די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס אָדער די דעפּוטאַטען זאָלען וועגען דעם עפּיס טון.

אויב דער הכנסה־שטייער וועט זיין היי־יאָהר אַזוי שטרענג, ווי עס איז געווען דער אומזאַץ־שטייער, וועלען פיל, זעהר פיל סוחרים און קרעמער זיך געזעגענען מיט זייערע קרעמליך, אָדער עס וועלען מוזען זיין באַנקראָטען.

עס געהען אַרום קלאַנגען, דאָס דער היי־יאָהריגער הכנסה־שטייער וועט נישט האָבען זיינס גלייכען צו די פריהערדיגע. אויב יעדעס יאָהר ביז איצט א״ז דער שטייער געוואָרען געשאַצט גרעסער, זאָגט מען איצט אַז היי־יאָהר וועט יעדער בעקומען פשוט דאָפּעלט.

און אָט די קלאַנגען מוז מען גלויבען. אויך פאַר דער שאַצונג פון אומזאַץ־שטייער האָט מען פון פערשידענע זייטען דערצעהלט, אַז ער וועט זיין אונערהערט גרויס און דאָס האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר ריכטיג.

וואָס פאַר אַ עצה איז דאָ דערויף?

די וויכטיגסטע אויפגאַבע פון אונזערע סוחרישע אָרגאַניזאַציעס דאַרף זיין, דאָס די סוחרים זאָלען נישט זיין הפקר ביי דער שאַצונג. דאָס ערגסטע איז, וואָס די שאַצונגס־קאָמיסיעס און די אַמטען שאַצען „אויפ׳ן אויג“ לויט דעם פריוואַטען לעבען פון סוחר, אָדער סתם פון אויסעגוועניג. דאָס דאָזיגע מין שאַצען פון אויסעגוועניג קען איצט ווערען אויסגעמיטען, ווייל די שאַצונג פון אומזאַץ דאַרף שוין זיין אַ יסוד פאַר דער שאַצונג פון הכנסה.

מען קען דאָך נישט חושד זיין דאָס ביים שאַצען דעם היי־יאָהריגען אומזאַץ־שטייער האָט מען די סוחרים צו ווייניג געשאַצט דעם אומזאַץ דאָס איז דאָך לעכערליך. עס איז דאָך אַ פאַקט, אַז דער אומזאַץ פון היי־יאָהר האָט פערשאַפט אַלע סוחרים אַ גרויסען פערלוסט. מען וועט דאָס נאָך לאַנג פיהלען.

די מורא פון די סוחרים פאַר אַ אומבערעכטיגט צו גרויסען הכנסה־שטייער איז אַזוי גרויס, אַז מען וואָלט שוין געווען צופרידען, אויב מען וועט זיין זיכער, אַז מען וועט שאַצען דעם שטייער לויט דעם אָפּגעשאַצטען אומזאַץ פון יאָהר 1927. אויך אין דעם פאַל וועט דער שטייער זיין צו גרויס און וועט אַנקימען שווער ווידער צו בעצאָהלען. אָבער דאָס וואָלט שוין געווען בעסער, ווי לויט ווי מען האָט מורא, מען זאָל שאַצען דעם אומזאַץ און הכנסה נאָך מעהר, ווי ביים אומזאַץ־שטייער.

די צווייטע וויכטיגע אויפגאַבע איז, דאָס מען זאָל אונבעדינגט אויפקלערען און איבערצייגען דעם מיניסטעריום, אַז מען זאָל ביי דער היי־יאָהריגער שאַצונג פון הכנסה זיך רעכענען מיט די אמת׳ע פערדינסטען פון יעדער בראַנזשע. צו דעם צוועק דאַרפען די סוחרים־אָרגאַניזאַציעס אויסאַרבייטען וואָס שנעלער אַ נייע רשימה פון די איצטיגע פערדינסטען אין יעדער בראַנזשע. די דאָזיגע רשימה דאַרף מען וואָס שנעלער צושטעלען דעם האַנדעלס־מיניסטעריום און פינאַנץ־מיניסטעריום אויף דורכצופיהרען.

דאָס זענען איצט די וויכטיגסטע אויפגאַבען, וואָס מען דאַרף דורכפיהרען פאַר דעם יודישען סוחרטום.

ל. מ.

Dr. Z. Rakowski

שפּעצ. פאַר אויערען, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
[illegible]

Dr. med. A. Uryson

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85
איז צוריקגעקומען.
נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

צרות אהן אנטיסעמיטיזם.

א שמועס מיט א קאָוונער יודישען זשורנאַליסט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעגיאָן־פייערליכקייטען אין ווילנע, איז אינאיינעם מיט אַ גרופּע ליטווישע זשורנאַליסטען געקומען קיין ווילנע דער מיטאַרבייטער פון דער קאָוונער „יודישער שטימע“ ה׳ לעאָן זשאַפּר.

ביי דער געלעגענהייט האָט דער ווילנער „טאָג“ געהאַט אַ שמועס מיט איהם וועגען די פערהעלטענישען און שטימונגען אין ליטע.

עס וואַרפט זיך אַפילו אין די אויגען — האָט ה׳ זשאַפּר געזאָגט — די בוי־בהלה אין דער איצטיגער ליטווישער רעזידענץ. עס שטייען אויף נייע קאָלאָסאַלע 5—6־גאָרענדיגע בנינים. אין צענטער שטאָט בויען זיך יודען, אין די פאָרשטעט — קריסטען. די רעגירונג אַליין נעמט אויך אַ גרויסען אַנטייל אין דער ראַזינער בוי־בעוועגונג. אַזוי איז לעצטענס אויפגעבויט געוואָרען אַ ריזיגער יוסטיץ־פּאַלאַץ אין קאָוונע. ביז די אויסענפּאָליטישע סיטואַציע וועט קלאָר ווערען, וועט דאָרט מן הסתם זיך געפינען דער סיים.

מיט וואָס דערקלערט זיך די קאָוונע בהלה?

וועגען דעם זענען פערהאַן צוויי ווערסיעס: איינע, אַז ס׳איז אַ סימן־עשירות; די לאַגע האָט זיך סטאַביליזירט, עס האָבען זיך בעוויזען פרייע קאַפּיטאַלען אויף אינוועסטיציע.

די צווייטע ווערסיע אָבער איז, אַז ס׳איז אַ סימן־דלות: די געשעפטען שטייען און ס׳איז נישטאָ וואו אַהינצוטון דאָס געלד. צום בעסטען איז אַלזאָ צו לאָקירען אין הייזער, וועלכע אַמאָרטיזירען זיך אין עטליכע יאָהר. דער יקרות אויף דירות אין קאָוונע איז געוואַלטיג. איבריגענס, בעווייזט עס, אַז מען רעכענט זיך אויף דער גאָהענטסטער צייט מיט קאָוונע אַלס הויפּט־שטאָט פון ליטע.

מיר געהען אַריבער אויף אַ קיצלדינער טעמע: די פראַגע וועגען איצטיגען רעזשים אין ליטע.

יאָ, אין ליטע הערשט איצט אַ פעסטע האַנד. אָבער נישט אַלע זענען אומצופרידען. דער דורכשניט־מענש און דער פויער ווילען רוה און זיי ריהרט דער מלחמה־צושטאַנד ווייניג וואָס אָן. מען האָט זיך שוין צוגעוואוינט האַלב 1 אַ זייגער ביינאַכט צו זיצען אין דער היים. דאָס איז אַליין, וואָס ער שפּירט אויף זיך.

די רעפּרעסיעס שפּירען די, וואָס שטייען אין וועג דער ריקטאַטארישער רעגירונג. דאָ איז זי שטרענג, ווירקליך שטרענג. בעזונדערס האָט עס צו פיהלען די פּרעסע. דאָ איז פערהאַן פאָר־צענזור און נאָכצענזור און שטראָפען און קאָנפיסקאַציעס אָהן אַ שיעור. די ערשטע צייט נאָכ׳ן איינפיהרען בעלאַגערונגס־צושטאַנד פלעגט די שטרענגקייט ממש דערגרייכען ביז קוריאָזען. דער משגיח, עפּעס אַ ליטווישער סטודענט, פלעגט נעכטיגען אין דער דרוקעריי און פלעגט אַפילו קאָרעקטור־גרייזען נישט לאָזען פעריכטען. צום סוף איז מען איינגעגאַנגען אויף אַ פּשרה: היות ער האָט קיין יודיש נישט געקענט, האָט ער נאָך דער צענזור ערלויבט צו פעררכטען נאָר אַנ׳אות אויף אַנ׳אות, ד. ה. אַרויסוואַרפען איין אות און אַריינשטעלען אויף זיין אָרט אַנ׳אַנדערען, אָבער נישט מעהר ווי איינעם.

אויך איצט איז די צענזור אומגעוועהנליך שטרענג. אין ליטע עקזיסטירט, ווי שוין געזאָגט, אַ פאָרצענזור. איז אויב אַנ׳אַרטיקעל אָדער אַ נאָטיץ (די צענזור איז אויפ׳ן גאַנצען מאַטעריאַל: פון לייט־אַרטיקעל ביז׳ן לעצטען אַנאָנס) ווערט גע׳פּסלט, מוז מען אויף דעם אָרט אַריינשטעלען אַנ׳אַנדער מאַטעריאַל, אַזוי אַז עס זאָל נישט זיין קענטיג די אַרבייט פון דער צענזור. די „יודישע שטימע“ איז אַמאָל בעשטראָפט געוואָרען מיט אַ גרויסער סומע פאַר געבען אַזאַ ידיעה:

„דער אינערן־מיניסטער זאָל אַוועקגעהן?“ דער פראַגע־צייכען האָט אויך נישט געהאָלפען. דער אינערן־מיניסטער מיסטייקים האָט נישט אַנדערש געוואָלט רוקא סאַטיספאַקציע, און וואַלדעמאַראַס האָט איהם געמוזט נאָכגעבען. דער רעדאַקטאָר פון דעם קריסטליך־נאַציאָנאַלען פאַרטיי־אָרגאַן „ריטאַס“ איז איצט פערשיקט געוואָרען אויף 2 וואָכען קאָנצענטראַציע־לאַגער פאַר אַזאַ זאַך.

דעם לייטאַרטיקעל פון „ריטאַס“ האָט די פאָר־צענזור אויסגעשטראָכען, האָט דער רעדאַקטאָר אויף דעם אָרט אַריינגעשטעלט אַנ׳אַנאָנס: „לייענט דעם „ריטאַס“, וועלכער שרייבט נאָר דעם אמת“.

די אָפּאָזיציע איז איצט אָפּגעשוואַכט. די שטאַרקסטע אָפּאָזיציאָנעלע פאַרטיי זענען די קריסטליכע דעמאָקראַטען און נענען זיי איז איצט געווענדעט די הויפּט־אַקציע פון דער רעגירונג, וועלכע שטעלט זיך נישט אָפּ פאַר רעפּרעסיעס, דאָס, פאַר וואָס עס האָט זיך געשראָקען שלאַזעוויטשעס פאָלקס־רעגירונג, פיהרט דורך די דיקטאַטור מיט אַנ׳אייזערנער האַנד. שלאַזשעוויטשעס רעגירונג האָט די קלעריקאַלע שולען פון די קריסטליכע דעמאָקראַטען געדולדעט. וואַלדעמאַראַס האָט זיך נישט געשעהמט זיי צו שליסען.

וואָס איז שייך די לורינינקעס, שלאַזשעוויטשעס פאַרטיי, זענען אינגאַנצען צושפּאָלטען און דעמאָראַליזירט. זייער זעהר אומגעלונגענער 6־הרשים־ריגער פּרוב צו רעגירען האָט אויף זיי אַרויסגעטראָגען אַ האַרבען אורטייל.

די איצטיגע מאַכט שטיצט זיך אויף דער אַרמעע, ריכטיגער געזאָגט, אַ גרופּע אָפיצירען. אין דעם זינען איז אין ליטע אַ מיליטערישע דיקטאַטור. חוץ דעם שטיצט זי זיך אויפ׳ן פויערטום, וועלכען מען געווינט דורך אַנ׳ענטשפּרעכענדיגע שטייער־פּאָליטיק אויפ׳ן חשבון פון דער שטאָט.

— ווי איז בכלל דער עקאָנאָמישער צושטאַנד פון ליטע? רעכענט מען זיך מיט דער מעגליכקייט פון אַ זעלבסטשטענדיגער עקאָנאָמישער עקזיסטענץ פון ליטע?

די דערפאַהרונג פון די 10 יאָהר ליטווישע עקזיסטענץ, האָט געוויזען, אַז אַזוינס איז מעגליך. דער פאַסיוו פון האַנדעלס־בילאַנץ האָט אָנגענומען לעצטענס אַ דראָהענדיגע פאָרם, אָבער מען האָט אָנגענומען פערהיטונגס־מיטלען. פאַר דער ערשטער העלפט פון יאָהר 1928 האָט דער פאַסיוו פאַר האַנדעלס־באַלאַנס בעטראָפען 25 מיליאָן ליט, דאָס הייסט, אַזוי פיל, וויפיל פאַר דעם גאַנצען יאָהר 1925. די ליטווישע עמיסיע־באַנק האַלט פעסט דעם ליט, אַרויסלאָזענדיג אויפ׳ן מאַרק אויסלענדישע וואַלוטע און צוריקציהענדיג אַ טייל ליטן פון געלד־אומלויף. נאָך אַלעמען אָבער מוז מען אַנערקענען, אַז דער פאַסיוו דאַרף מען פערשרייבען אויפ׳ן חשבון פון פערגרעסערטען עקספּאָרט, אָבער נישט פון פערקלענערטען אימפּאָרט.

— וואָס איז עפּעס מכוח יודישע פּאָליטיק?

— יודישע פּאָליטיק איז נישטאָ. אויטאָנאָמיע נישטאָ, קהלות נישטאָ. אַנשטאָט זיי חברות, וואָס זענען אין געוויסע שטעט, ווי אַ שטיינער אין קאָוונע, צענטראַליזירט. די יודישע שולען ווערען נאָר טייל־ווייז אויסגעהאַלטען דורך דער מלוכה. עפּענטליכע רעכט האָט בלויז די יודישע גימנאַזיע אין ווילקאָמיר. דאָך קען מען נישט זאָגען, אַז די רעגירונג פיהרט אַנ׳אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק. אַליין קען מען זאָגען אויף וואַלדעמאַראַס׳ן, אָבער נישט, אַז ער איז אַנ׳אַנטיסעמיט. ער גיט למשל, אָפט איבער זיינע אינפאָרמאַציעס אויסשליסליך דורך דעם מיטאַרבייטער פון דער „יודישער שטימע“. אַ סך יודען מאַכען אַ שעהן לעבען אַרום דעם פּרעזידענט סמעטאָנאַ. ער געדענקט נאָך די צייטען, ווען ער האָט געהונגערט, און יודען האָבען איהם אַרויסגעהאָלפען.

אין לעצטען סך־הכל איז דער וואונש פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ליטע אָנצוקניפּען פערבינדונגען מיט זיינע ברידער פון יענער זייט גרעניץ, אויף וועלכען וועג דאָס זאָל געשעהען — דאָס איז אַ פראַגע פאַר פּאָליטיקער.

— ווי בעציהט מען זיך אין ליטע צו דעם לעגיאָניסטען־צוזאַמענפאָהר אין ווילנע?

צווישען דער בעפעלקערונג האָט זיך פריהער געמערקט אַ פּאַניק. מען האָט אָנגעהויבען צו בייטען ליטן אויף דאָלאַרען דערנאָך האָט מען זיך בערוהיגט. איצט קוקט מען אַפילו אין די הויכע ספערען, וואו איך האָב געהאַט לעצטענס אַ שמועס, גאַנץ געלאַסען אויף די ווילנער טעג.

דער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר

(קאָרעספּאָנדענץ פון ווילנאַ).

די לעצטע טעג איז ווילנאַ געווען אונטער׳ן צייכען פון זונטאָג׳דיגען טאָג, ווען אין אונזער שטאָט קומט פאָר דער זיבעטער לעגיאָניסטען־צוזאַמענפאָהר.

דער אָרגאַניזיר־קאָמיטעט פון צוזאַמענפאָהר האָט שוין געהאַט פערענדיגט אַלע הכנות צו דער פייערונג. אין ביוראָ פון אָרגאַניזיר־קאָמיטעט איז שבת דעם גאַנצען טאָג געווען לעבעדיג, ס׳זענען כסדר אָנגעקומען פון באַהן רעלעגאַטען פון אַלע עקען פוילען, זייער צאָהל האָט זיך שוין שבת געצעהלט איבער 5 טויזענד.

חוץ דעם אָרגאַניזיר־קאָמיטעט און די מאַכט־אָרגאַנען, האָט זיך צו דער פייערונג געגרייט די שטאָט גופא, וועלכע האָט כסדר געהאַלטען דאָ און דאָרט צו פערשענערן, אין פוצען, אין מאָלען די הייזער א. א. וו. שוין אין אָווענד האָט מען איבער די הייזער געגומען אויסהענגען פעהנער און אילומינירען זיי.

ביטאָג זענען די גאַסען געווען פול פון שפּאַצירענדע, מעהר ווי געוועהנליך.

וואו נישט וואו האָבען זיך אָפּטער געוואָרפען אין די אויגען רעלעגאַטען פון צוזאַמענפאָהר, די לעגיאָניסטען פון פערשידענע מינים געוועהר און פון פערשידענע ווינקעלעך פון פוילען איז לייכט געווען צו דערקענען אויף די גאַסען פון שטאָט.

צווישען די געקומענע געסט זענען שוין שבת פריה אָנגעקומען דער מיניסטער פון אַגראַר־רעפאָרמען ד״ר סטאַניעוויטש, יוסטיץ־מיניסטער מייסטאָוויטש, מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייטען — מאָראַטשעווסקי, בילדונגס־מיניסטער סווי־טאַלסקי, אייזענבאַהן־מיניסטער — קין, פּאָסט־ און טעלעגראַף־מיניסטער מיערזינסקי, די גענעראַלען סאָסנקאָווסקי און רידז־סמיגלי, פּאָלעסער וואָיעוואָדע מעך, טאַרנאָפּאָלער וואָיעוואָדע קוואַשניעווסקי, גענעראַל ראָזען און אַנדערע. דער פאָרשטעהער פון סעקרעטאַריאַט פון פעלקער־ליגע זאָרוש רע אָטיק און אַנדערע. קאָרעספּאָנדענטען פון אינלענדישע צייטונגען און אַ 16 קאָרעספּאָנדענטען פון אַ גאַנצע רייה אויסלענדישע צייטונגען, ווי נשאָע אַלליען (דער פאַריזער קאָרעספּאָנדענט פון טשיקאַגאָ טריבון), פּערסי גיל (קאָרעספּאָנדענט פון „מאָרנינג פּאָסט“ און „טשיקאַגאָ דיילי ניוס“), העגרי בליומער (קאָרעספּאָנדענט פון „זשורנאַל דע זשענעוו“), בראַטין פון מאָסקווער „איזוועסטיאַ“, שולץ פון „רעוולער פּאָוועלעט“, סערניי אַרעטשקין („סיעוואָרניאַ“—ריגע) און אַנד.

אַמצאָהלרייכסטען איז רעפּרעזענטירט די דייטשע פּרעסע, וועלכע האָט געשיקט אַ גאַנצע רייה קאָרעספּאָנדענטען פון „בערלינער טאַגעבלאַט“, „פּאָסישע צייטונג“, „לאָקאַל־אַנצייגער“, „אָסטפּרייסישע צייטונג“, „קעניגסבערגער צייטונג“ און אַנדערע.

קאָרעספּאָנדענטען פון פוילישע צייטונגען זענען אָנגעקומען אין דער צאָהל פון 70 פּערזאָן.

אפילו די ליטווישע צייטונגען האָבען געשיקט 7 קאָרעספּאָנדענטען, וועלכע זענען אָנגעקומען שבת 6 אָוועגד דירעקט פון קאָוונע אויף אַנ׳אויטאָמאָביל. זייער רייזע איז צוגעגאַנגען אויף פאָלגענדען אופן:

5 אַ זייגער איז דער אויטאָ מיט די ליטווישע זשורנאַליסטען צוגעפאָהרען צום גרעניץ־אַפּשניט לאָרוזיאַני, וואו זיי האָבען ערקלערט דער פוילישער גרעניץ־וואַך, אַז זיי פאָהרען אויף דעם לעגיאָניסטען־צוזאַמענפאָהר קיין ווילנאָ.

דער קאָמענדאַנט פון גרעניץ־וואַך האָט זיך דאָן טעלעפאָניש פערשטענדיגט מיט׳ן וואָיעוואָדע ראַטשקעוויטש און דער לעצטער האָט תיכף ערלויבט די ליטווישע זשורנאַליסטען אַדורכצולאָזען די גרעניץ און אָנצוקומען קיין ווילנאָ. די ליטווישע זשורנאַליסטען זענען: דער רעדאַקטאָר פון רעגירונגס־אָרגאַן „ליעטוואָס־אידאַס“ ה. באַגראַנאַס, רעדאַקטאָר פון „ליעטוווס זיניאָס“ יאַן קאַרדעליס, פאָרשטעהער פון דער רוסישער „עכאָ“ אין רוסיש י. שולגין, רעדאַקטאָר פון „רושען קאָוויענסקי“ ז. אוגיאַנסקי, רעדאַקטאָר „גאַאַניאַס ושאַרים“ יוסטין פּאַלעצקיס, רעדאַקטאָר פון דער קאָוונער „יודישער שטימע“ ל. צפור און רעדאַקטאָר פון „סעלע־מאַרענים“ אויגוסט גריצינס. די ליטווישע קאָרעספּאָנדענטען זענען באַלד ביי זייער אָנקומען אין ווילנאָ, אויפגענומען געוואָרען דורכ׳ן סינדיקאַט פון די פוילישע זשורנאַליסטען אין רעסטאָראַן „זשאָרזש“, וואו ס׳איז לכבוד זיי איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פייערליכער אָווענד־ברויט.

די צאָהל אָנגעקומענע לעגיאָניסטען האָט שוין זונטאָג פריה דערגרייכט די אומפּאָזאַנטע ציפער פון 8000 מאַן.

הנם אויף מאַרשאַל פּילסודסקי האָט מען זיך געריכט ערשט זונטאָג פריה, איז ער דאָך אָנגעקומען נאָך שבת 6.50 מיט׳ן וואַרשאַווער צוג. צוזאַמען מיט׳ן מאַרשאַל איז אויך געקומען זיין פרוי און זיינע ביידע טעכטערלעך. דער וואָקזאַל איז געווען בעציירט מיט גרינס און פייערלעך אילומינירט.

ווען פּילסודסקי איז אַראָפּגעשטיגען אויפ׳ן פּעראָן האָט די עהרען־קאָמפּאַניע פּרעזענטירט דאָס געוועהר. נאָך די בעגריסונגען פון וואָיעוואָדע ראַטשקעוויטש און שטאָט־פּרעזידענט פּאָליעווסקי זענען פּילסודסקין צוגעטראָגען געוואָרען בלומען.

מאַרשאַל פּילסודסקי געהט צו מיט לייכט טריט צום אויטאָמאָביל, זעצט זיך אַריין ווי אַ יונגער־מאַנטשיק און מיט אַ פריינדליך שמייכעל ענטפערט ער אויף אַלע בעגריסונגען פון גרויסען עולם מענשען וועלכע רינגלען אַרום פּילסודסקי׳ס אויטאָ מיט אַנ׳ענגען רינג.

מאַרשאַל פּילסודסקי איז בעת מעשה אָנגעטון אין אַ ברוינעם רעגען־מאַנטעל, אויפ׳ן קאָפּ — די שטענדיגע העל־בלויע „מאַציובקע“.

פון וואָקזאַל איז דער מאַרשאַל אָבגעפאָהרען אין וואוינונג פון זיין ברודער, דעם סיים־דעפּוטאַט, ראַטמאַן פון ווילנער שטאָט־ראַט און ריכטער פון ווילנער אַפּעלאַציע־געריכט יאַן פּילסודסקי, וועלכער וואוינט אויף פּאָרטאָווע גאַס.

דעם גאַנצען נעכטיגען טאָג האָבען מאַרשירט אָרקעסטערס מוזיק אויף די גאַסען פון שטאָט מיט

(ווייטער אויף 6־טע זייט).

נייער
פאלקסבלאט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער
פאלקסבלאט

15
מיטוואָך
כט
אב תרפ"ח

אויגוסט

זון-אויפגאַנג 4.05
זון-אונטערגאַנג 7.19

טאָג-נאָטיצען.

היינטיגע גאָרטען-פערוויילונג לטובת „לינת-הצדק".

היינט קומט-פאָר די גרויסע גאָרטען-פערוויי-לונג פון „לינת-הצדק".

וועגען „לינת-הצדק" איז שוין ביי אונז אַ סך געשריבען געוואָרען, און ס'איז איבעריג נאָך אַמאָל צו איבער'חזר'ן, אַז די דאָזיגע וואוילטעטיגע גע-זעלשאַפט געהער צו די איינצעלנע פילאַנטראָפישע אינסטיטוציעס ביי אונז אין שטאָט, וואָס איהר הילף איז ממשות'דיג, אַנזעהעוודיג, און וואָס יעדער לאָדזער יוד האָט די געלעגענהייט צו קאָנטראָלי-רען איהר טעטיגקייט.

און פאַרוואָס עפּיס דוקא נאָר יעדער יוד? מיר ווייסען פון צעהנדליגער און הונדערטער פאַק-טען, ווען די קאַרעטקע פון „לינת-הצדק" ווערט אַרויסגערופען דורך קריסטען, ווייל — ווייל זי איז געפלינקער, ריהרעוודיגער פון דער קראַנקען-קאַסע פאָגאָטאָוויע, און עמפינדליכער אויף די הצטרכות'ן פון די פערשוואַכטע...

פי לא ינום ולא יישן — עפּיס שלאָפט זיך רו-היגער דעם לאָדזער, ווען ער ווייסט, אַז חוץ'ן רבונו של עולם וואַכט אויך דער „לינת-הצדק", און אַז נישט מיט פרנסה, קאָן מען כאָטש דער-מינטערט ווערען, ווען מ'ווערט, נישט פאַר קיין יודען געדאַכט, פער'חלש'ט...

און דער, וואָס וועט מיט זיין אַנוועזענהייט אונטערשטיצען די היינטיגע גראַנדיעזע אונטער-נעהמונג פון „לינת הצדק" וועט מעגען זיכער זיין, אַז זיין צ ד ק ה וועט נישט געהן לאיבוד; היינט-זשע ווער רעדט נאָך, אַז דאָס נוֹיטיגע וועט זיין פערבונדען מיט'ן אַנגענעהמען.

וואָרום די היינטיגע פערוויילונג אין „העלע-נאָוו" זאָגט צו צו זיין באמת און על פי חשבון צדק, ולינת הצדק — אינטערעסאַנט! ב.

צו דער רעגיסטראַציע פון די האַנדעלס-אונטערנעהמונגען.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט די רעגיסטראַציעס פון די אונטערנעהמונגען, צו וועלכע מ'דאַרף צו-לעגען אַ פאַטענט פון 1927 יאָהר, אָדער אַ בע-שייניגונג, אַז אַזאַ פאַטענט איז אויסגעקויפט גע-וואָרען, עווענטועל, אַז די אונטערנעהמונג איז געווען פטור פון אויסקויפען אַ פאַטענט, האָט די פינאַנץ-קאַמער אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג צו די פינאַנץ-אַמטען אַרויסצוגעבען אַזעלכע בעשייניגונ-גען געגען אַ שטעמפעל-אָפּצאָהל פון 2 זלאָטעס.

בעשייניגונגען ווידער, וועגען אַרבייטס-אונ-טערנעהמונגען, גיט דער מאַגיסטראַט אַרויס נאָר אויף שריפטליכע בקשות.

די רעגיסטראַציע פון די געבוי-רענע אין יאָהר 1910.

(מ) אין שייכות מיט דער רעגיסטראַציע פון די מאַנספּערשוינען, געבוירענע אין יאָהר 1910, וועלכע ווערט פאָרקומען פון 1-טען סעפּטעמבער ביז'ן 29-טען סעפּטעמבער ה. י. מאַכט דאָס מילי-טעריש-פאָליציייאישע ביוראָ בעקאַנט, אַז די אַלע וועלכע אונטערליגען דער רעגיסטראַציע דאַרפען זיך ביז'ן 1-טען סעפּטעמבער ה. י. בעזאָרגען מיט אַ פּאַס, אָדער אַ געבורטס-מעטריקע, עווענטועל אַנ'אויסצוג (וויטשאַג).

ביים בעלעגען אַ געבורטס-מעטריקע, אָדער אַנ'אויסצוג, מוז אויך דער פעטענט צושטעלען, וועלכען עס איז בעווייז מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אַז ער איז עס דער אייגענער, וועלכע פיגורירט אין דער מעטריקע אָדער אויסצוג.

טעקסטיל-אַרבייטער שטעלען נישט קיין הוספה-פאָדערונג

(2) די הויפט-פערוואַלטונג פון אַרבייטס-פעראיין

„פראַצאַ"

האָט אויף איהר עהערגעכטיגער זיצונג, נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע בעשלאָסען אָפּצולעגען דאָס אַרויסטרעטען מיט אַ פרישע הוספה-אַקציע פאַר טעקסטיל-אַרבייטער, ביז אויפ'ן חודש סעפּטעמבער, ווען דער ווינטער-סעזאָן וועט זיין אין פולען גאַנג.

(—) עהערגעכטען האָט דער אויספיהר-קאָ-מיטעט פון

קלאַסען-פעראיינען

אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג, אויף וועלכער עס איז [illegible] געוואָרען דער ענין פון אַרויסטרעטען מיט אַ פרישע הוספה-אַקציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. איינגע רעדנער האָבען אָנגעוויזען, אַז דער אַרויסטריט איז אַ געוואונשענער, צוליב דעם יקרות-וואוקס פאַר דער לעצטער צייט. דער גרעסטער טייל רעדנער האָט וויידער אָנגעוויזען דאַראויף, אַז צוליב דער אימערפּראָדוקציע, וואָס עס הערשט אין דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע, קען אַזאַ אַקציע נישט אָנגענומען ווערען. נאָך אַנ'אָפּשטימונג, איז מיט אַ מעהרהייט שטימען בעשלאָסען געוואָרען, פאַרלויפיג נישט אַרויסצוטרעטען מיט קיין הוספה-פאָדערונג.

(ב) נעכטען איז אין לאָקאַל פון די

קריסטליכע פעראיינען

פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די פאַבריקס-דעלעגאַטען, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויס-צוטרעטען מיט אַ פרישע הוספה-אַקציע. אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשטעטיגט געוואָרען אויפצופאָדערען די הויפט-פערוואַלטונג אויסצואַר-בייטען דעם פּלאַן פון דער אַקציע, ווי אויך צו פערשטענדיגען זיך מיט די איבריגע פעראיינען פרי די אַקציע געמיינזאַם צו פיהרען.

בודזשעט-קאָמיסיע ביים קהלה-ראַט

אָנגענומען דעם בודזשעט.

נעכטען אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער בודזשעט קאָמיסיע ביים קהלה-ראַט. צו דער זיצונג זענען געקומען נאָר די אגודה-פרנסים די הערען מענדעלזאָהן, אייזנער, אַקאַוויע און גוט-מאַן. דער פועלי-ציוניסטישער ראַטמאַן ה' ערלעמאַן איז נישט אין לאָדז. פון די ציוניסטישע און אונפאַר-טייאישע איז קיינער נישט געקומען.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די זיי-צונג איז צוזאַמענגערופען געוואָרען לויט דער אויפ-פאָדערונג פון פרעזעס פון קהלה-ראַט ה' בודזי-נער, כדי צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1928 וועלכען עס האָט אויסגעאַרבייט די קהלה-פערוואַלטונג.

נאָך אַ קורצען וכוח איז דער בודזשעט אָנ-גענומען געוואָרען אין דער פאָרם, ווי עס האָט איהם פאָרגעשלאָגען די קהלה-פערוואַלטונג.

דער אָנגענומענער בודזשעט איז בעשלאָסען גע-וואָרען איבערצושיקען צום קהלה-ראַט.

וועגען צושעדיגטע באַנקנאָטען.

(ב) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס לעצטענס האָבען זיך כסדר איבערגע'חזר'ט פאַלען, וואָס די קאַסירער'ס פון די פינאַנץ-אַמטען, האָבען נישט געוואָלט אָננעהמען קיין צושעריגטע באַנקנאָטען, אָפּשיקענדיג די פעטענטען אין דער באַנק-פּאָלסקי, האָט די פינאַנץ-קאַמער אַרויסגעגעבען אַ פער-אָרדנונג, אַז צושעריגטע באַנקנאָטען, נישט בלויז, וואָס זיי מוזען אָנגענומען ווערען, נאָר מ'קען זיי אפילו איינטוישען אויף אַנדערע, און, אַז די קאַ-סירער'ס טאָרען אויף קיין שום באַנקנאָטען נישט מאַכען, וועלכע עס איז גאַטיצען ווי דאָס האָט זיך, ביז איצט פראַקטיצירט.

הכנות צו די האַנדעלס-קאַמער-וואַהלען

(ב) אין שייכות מיט די בעפאָרשטעהענדע וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער אין לאָדז איז אונטער, פאָרזיץ פון הויפט-וואַהל-קאָמיסאַר אינוש. בייער פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער הויפט וואַהל-קאָמיסיע, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די סוחרים-אָרגאַניזאַציעס וועלען אָב-געבען זייערע לאָקאַלען אויף איינצואָרדנען אין זיי וואַהל-בעצירקען בעת די וואַהלען.

אויסלענדער זענען פריי פון איינמעלד-אָפּצאָהל.

(ב.) עהערנעכטען האָט די היגע וואָיעוואָדזי-שאַפט ערהאַלטען אַ פעראָרדנונג נישט צו נעהמען קיין אָפּצאָהל פון איינמעלדען אויסלענדער, ווייל די אָפּצאָהלונגען ווערען גענומען ביים אַרויסגעבען די ערלויבניש אַריינצופאָהרען אין דער מלוכה.

יודען זיך אויסגעצייכענט אויף שיס-פּרובען.

(2) פערגאַנגענעם שבת איז אויף דער סטשעל-ניצע אין לאָרווער-קרייז פאָרגעקומען די עלימי-נאַציע-שוס-פּרובען, וועלכע זענען אָרגאַניזירט געוואָרען, דורכ'ן לאָרווער קרייז-קאָמיטעט פון די פראָפעסיאָנעלע שיסער און טוירען.

דעם ערשטען פריז פאַר קלייך-קאַליבער-שאָ-סען אויף אַ לענג פון 50 מעטער, האָט בעקומען ה. נאָווער אַנטאָני פון ל. ק. ס. (אַ יוד.), צווי-טען די שיסער'ס האָבען זיך אויך אויסגעצייכענט די צוויי יודישע פריילינס וואַנטלובנא און זילבער-ושאַנקאַ (ביידע פון ל.ק.ס.).

פראָטעסט געגען פערמאַכען דעם פריידענקער-פעראיין.

(2) נעכטען האָט דער פאָרזיצער פון היגען פריידענקער-פעראיין ה' יאַן האַנעמאַן, אָפּגעגע-בען אַ רעקורס צו דער וואָיעוואָדזשאַפט געגען דעם בעשלוס פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע אָפּצושטעלען דעם פעראיין אין זיין טעטיגקייט.

אין רעקורס פּראָטעסטירט זיך געגען די מאָ-טיווען פון דער פעראָרדנונג, אָפּצושטעלען דעם פעראיין, צוליב דעם, וואָס ער בעדראָהט די זי-כערקייט פון דער בעפעלקערונג.

— דער פעראיין, זאָגט זיך אין רעקורס — טרעט נישט איבער די ראַהמען פון זיינע סטאַ-טוטען, וועלכע זענען בעשטעטיגט געוואָרען, בשעתו דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום, און עס פאַ-רערט זיך דעריבער אָפּצוגעהמען דעם דערמאָנ-טען פערבאָט.

אַקציע צו ליקווידירען נאַכט-אַרבייט.

(2) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאָנפערענץ, וועלכע האָט געזאָלט פאָרקומען אין שייכות מיט דעם פערבאָט פון נאַכט-אַרבייט און די היגע פאַב-ריקען, האָט זיך דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר נעכ-טען פערשטענדיגט מיט'ן אַרבייטס-מיניסטעריום פון וואו ער האָט בעקומען אַ ידיעה, אַז די קאָנפערענץ וועט פאָרקומען נאָך אין משך פון דער היינטיגער וואָך.

אין דער קאָנפערענץ זאָל זיך אויך בעטייליגען אַ ספּעציעלער רעלעגאַט פון אַרבייטס-מיניסטעריום.

זאַקען-אַרבייטער ביי אַלעקסאַנדער

דראָהען מיט אַ שטרייק.

(ב) צוליב דעם, וואָס אויף דער אַרויסגעשטעלטער הוספה-פאָדערונג פון 25 פּראָצענט פון די אַלעקסאַנדער זאָקען-אַרבייטער, האָבען די פאַבריקאַנטען נאָרנישט געענטפערט, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די אַרבייטער און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, צו פער-שטרייקען דעם 16-טען ה. ח. אויב ביז דעמאָלט וועט נישט קומען צו קיין אויסגלייך.

אַכטונג, לעטניקעס

##ווישניאָווא-גורא און קראַשעוו!

— דעם —

„נייעס פאָלקסבלאַט"

בעקומט איהר יעדען פריהמאָרגען פון 8 אַ זייגער אין דער ווילע בענדיטאָוויטש נעבען יאַניצקי פעלדשער ביים צייטונגס-פערקויפער ט. יאַמניק. איך טראָג אויך אָפּ אַ היים.

פערלענגערט אַ גאַס.

(מ) די בוי-אָפּטיילונג ביים היגען מאַגיסטראַט איז צוגעטרעטען צום בוי פון אַ נייער קאָמוניקאַ-ציע-אַדטעריע, וועלכע וועט מיט זיך פאָרשטעלען אַ פערלענגערונג פון דער אַלעע-אוניע, דורך סרעבזשינסקאַ, ביז קאָנסטאַנטינער פּאָלעסיע.

צוליב דעם, וואָס אַזאַ אַרטעריע וועט אויף אַ סך פערלייכטערען דעם צופאָהר פון בוי-מאַטער-יאַלען אויף קאָנסטאַנטינער פּאָלעשיע צו דער קאָ-לאָניע, וואָס בויעט זיך דאָרטען, ווערט איבער דעם וועג, וואָס וועט זיין ברייט 8 מעטער, געאַר-בייט ביי טאָג און ביי נאַכט, אַזוי אַז ער וועט נאָך ווערען אויסגעפערטיגט אין משך פון היינטי-גען חודש.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27); ח. דאַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127); פ. אילניצקי און צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37); ליינוועבער (פריי-היטס-פּלאַץ 2); האַרטמאַן (מליגאַרסקאַ 3); י. קאַ-האַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

ביי די ברונעם-אַרבייטער.

(2) נעכטען האָט דער אַרבייטס-אינספּעק-טאָר צונויפגערופען אַ קאָנפערענץ פון די ברונען-אונטערנעהמער, פאַר וועלכע ער האָט רעפע-רירט די פאָדערונגען פון די אַרבייטער.

די אונטערנעהמער האָבען ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר געבעטען צייט אויף צו איבערלעגען זיך דעם ענין און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צונויפצורופען אַ צווייטע קאָנפערענץ דעם 23 ה.ח.

אַ רעפעראַט אין דער „אגודה".

היינט, 8 אָוונט קומט-פאָר אין אגודה-לאָקאַל (דזשעלנאַ 11) אַ פערזאַמלונג וואו עס וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעפעראַט דער לייטער פון דער פּאָליטישער עקזעקוטיווע ביי דער אַלוועלט-ליכער אָרג. אגודת-ישראל אין לאָנדאָן ה' ב. גוד-מאַן, עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי אין לאָנדאָן.

דער מאָרגענדיגער בעריכטס-מיטינג

איבער די פראַגע פון דער יוד. אַגענץ.

אין די היגע ברייטע יודישע קרייזען האָט דער בעריכטס-מיטינג, וואָס קומט-פאָר מאָרגען אין פילהאַרמאָניע-זאַל איבער די פראַגען פון דער יודי-שער אַגענץ, אַרויסגערופען אַ געוואַלטיגע פעראינ-טערעסירונג, זעהענדיג אין די פערברייטערונג פון דער אַגענץ אַ נייע תקופה אין ציוניזם און מעג-ליכקייט פאַר פערשנעלערען דעם טעמפּאָ פון ארץ-ישראל-אויפבוי.

בריף אין רעדאַקציע.

חשוב'ע רעדאַקציע!

אין היגען „ראַזוואָי" פון 13-טען ה. ח. האָט זיך בעוויזען אַ נאָטיץ אונטער'ן קעפּעל „דער שעיר לעזאזל", פון וועלכען עס איז משמע, אַז ד"ר טאָמאַשעוויטש זאָל האָבען בעקומען דימיסיע פונ'ם אַמט אַלס הויפט-דאָקטאָר פון דער קראַנקען קאַסע אין לאָדז.

אין דער דערמאָנטע נאָטיץ איז נישט פאַר-האַנען קיין איין וואָרט אמת; ד"ר טאָמאַשעוויטש איז ווייטער דער הויפט-דאָקטאָר פון דער קראַנקען-קאַסע און איז יעצט אויף אורלויב; איהם פערטרעט דער ד"ר סאָקאָלאָווסקי.

די פערוואַלטונג פון קראַנקען קאַסע.

אויפ'ן הימעל אַ יאַריד
אָדער — בלאָפער'ס עליך ישׂראל.

ווער ווייסט פאַרוואָס, ווער ווייסט פאַרוועז, נאָר מיטאַמאָל, פון דער העלער הוים אַרויס, האָט זיך אָפּגעריסען אויף אונז אַ נייע כוואַליע פון דעם אַלטען מיט אַמעריקאַנער בלאָפערס...

פאַלט עפּיס איין אַ האַלב־אויסגעגריגטען אָדער גאַנץ־אויסגעגריגטען היזכשטאַפּלער צו מאַכען אַ שטיקעל ריכטיגען „רושאַב", און אַמעריקא איז פאַר איהם צו קליין, אָדער נישט־אויפנעמבאַר, פערפּאַקט מען דאָס פעקעל און זעקעל, שאַפט מען זיך עפּיס אַ רעקאָמענדאַציע־צעטעל פון אַ ניו־יאָרקער הכנסת אורחים", „חסד של אמת" אָדער אַנ'אַנדער זוקף־כפופים'דיגע „הויך־פּאָליטיש־עקאָנאָמישע" געזעל־שאַפט און מ'פאָהרט אַרויס מיט דער רעכטער פוס צו מאַכען אַ ביסעל ליגקע ביזנעס...

אַזוי קומען צו אונז אַמעריקאַנער שטערען („סטאַרען" בלעז) וואָס לייכטען נישט אין ניו־יאָרק אפילו, ווי אַ קינדעל.

אין לאָדז געדענקט מען נאָך די „אַמעריקאַנער רעלעגאַטען", וועלכע האָבען „געשאַטען מיט טויזענ־דער דאָלאַר" (נאַטירליך נאָר צוגעזאָגט) פאַר יעד־דער אינסטיטוציע, וואָס האָט זיי נור איינגעלאַדען צו זיך און נישט פערגעסען בעשטעלען אַ פאָטאָגראַף כדי צו מאַכען אַנ'אויפנאַהמע פאַר די אַמעריקאַנער רעלעגאַטען, אויס דאַנקבאַרקייט פאַר זייער ברייט האַרץ און נאָך ברייטערער הבטחות מען געדענקט נאָך דעם אָפענעם בריף פון אַ היגער געזעלשאַפט־ליכער אינסטיטוציע אוןדעם סקאַנדאַל אַרום די הבטחות וואָס האָבען פערפיהרט אינסטיטוציעס.

מיר וועלען בלויז דערמאָהנען איצט וועגען זייער ברייטען אָנשטעל און פערנעהם צו שאַפען נישט מעהר און נישט וועניגער ווי אַ פּויליש־אַמע־ריקאַנישע געזעלשאַפט פאַר עקספּאָרט און סחורות־אויסטויש, וועגען וועלכען עס האָט אויך געטאַראַ־ראַמט דער ה' סיגעל.

אָבער אויב מיר האָבען געמיינט, אַז ביי דעם ענדיגט זיך, האָבען מיר זיך צום בעדויערען טועה געווען. אַמעריקא האָט אַ פערנעהם! און אַז מ'איז שוין אין אַמעריקא עטליכע יאָהר ווערט מען אַמע־ריקאַניזירט און אַפילו דער בלאָף ווערט געמאַכט אַ גראַנדיעזער! אַט איז איצט ווידער געקומען אַ „רעלעגאַט" פון דער פעדעראַציע פון פּוילישע יודען אין אַמעריקא.

ווער איז דאָס די פעדעראַציע?

אַ פילאַנטראָפּיש, אָדער סאָציאַל פילאַנטראָפּי־שע געזעלשאַפטען אָהן אַ ברייטען פערנעהם אין פערספּעקטיוו, און יערענפאַלס אָהן פּאָליטישע אויפגאַבען. איז געקומען זייער פערטרעטער און פיהרט קאָנפערענצען דוקא מיט מיניסטאָרען און אפילו מיט'ן פערטרעטער פון פרעמיער, און ס'גע־פינט זיך אַ יודישער רעפּוטאַט, וועלכער בעגלייט איהם אויף די קאָנפערענצען אין נאָמען פון יודענטום (אַלץ געהט דאָך אין נאָמען פון יודישען פאָלק, נישט אַ האָר וועניגער!)

און ס'געהט אַ טומעל אין די פּוילישע געזעל־שאַפט אפילו די אָפיציעלע, וועלכע איז אַזוי שלעכט אינפאָרמירט וועגען אונזערע פערהעלטענישען, נעמט אויף די נישט־בעפולמעכטיגטע און נישט בערופענע פערטרעטער און הערט זיי אויס און קלויבט זיך אפשר אויף דעם גרונט פון זייערע פאַנטאַזיעס עפּיס צו בויען.

דער בעריהמטער ריכטער שלום אַש, וועלכער איז גוט בעקאַנט מיט די אַמעריקאַנער בעריגגונגען שרייבט אין נעכטיגען „הײנט" וועגען דעם טומעל וואָס דער רעלעגאַט ה' טיגעל האָט דאָ אַרויסגערו־פען מיט זיינע פּראָיעקטען אין נאָמען פון דער דערמאָהנטע פעדעראַציע.

שלום אַש האָט אין אָנהויב אויפגעפאַסט דעם טומעל ווי אַ קוריאָז, אָבער זעהענדיג דעם לייכטזין פון אַ רייה יודישע פיהרענדע פערזענליכקייטען אין פּוילען, און די נאַאיוויטעט פון דער יודישער מאַסע, האָט שלום אַש געפונען פאַר נויטיג צו מאַכען פאָל־גענדע ערקלערונג:

— איהר פערשטעהט דאָך, אַז עס איז מיר זעהר אונאַנגענעהם צו רעדען וועגען דעם גאַנצען ענין, אַרום וועלכען עס האָט זיך געשאַפען אַזאַ טאַראַראַם. ווען איך האַלט אָבער אַז עס מוז געמאַכט ווערען אַ סוף צום גאַנצען ענין. עס קאָן קומען צו אַ חלול השם, וואָס ה' טינעל האָט דערוועקט אומבערעכטיגטע האָפנונגען ביי ל"יענדע מענשען נאָר די נויט האָט געשאַפען אַ גינסטיגען באָדען דערפאַר.

איך קאָן לחלוטין נישט פערשטעהן, — האָט שלום אַש ווייטער געזאָגט — וואָס פעראַנטוואָרט־ליכע פיהרער פון פּוילישען יודענטום האָבען אָהן איבערלעגונג אַרומגעפיהרט ה' טינעל צו פּוילישע מלוכה־פאַקטאָרען. דאָס וועט ברענגען נאָכאַמאָל צו דער בעצייכנונג אַלס „אַמעריקאַנער בלאָף", וואָס עס האָבען גורם געווען די אַמעריקאַנער „רע־לעגאַטען" אין די ערשטע יאָהרען נאָך דער מלחמה. דער „רעלעגאַטען"־שטראָם האָט פער'מיאוסט דעם נאָמען פון אַמעריקאַנער יוד, און מיר האָבען גע־גען דעם גענוג געקעמפט אין אַמעריקא.

די פעדעראַציע פון די פּוילישע יודען אין אַמעריקא איז אַ יונגע בעשיידענע אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט צו פערצייכנען אַ פּאָר באַנקעטען, אין וועלכע זי האָט זיך בעטייליגט און... אַ פּאָר לאַנדסלייט, וואָס זי האָט געהאָלפען שיקען אין שפּיטאָל. אַזעלכע פעדעראַציעס האָבען די גאַליציאַנער יודען, די רומענישע, די ליטווישע, די אוי־קראַנישע, — ווי פערנעהמען זיך מיט קליינע לאָקאַל־פּאָליטישע זאַכען. ווי האָבען זייך נישט אויס־געצייכענט מיט קיין שום גרויסע טאַטען. די וואָויל־טעטיגקייט אין אַמעריקא איז קאָנצענטרירט אין דער „פעדעראַציע פאַר יודישער צדקה". די הילף פאַר די אויסלענדישע יודען איז אויסשליסליך קאָנ־צענטרירט אין די הענד פון „דזשאָינט". די פעדעראַציעס פון די לאַנדסמאַנשאַפטען האָבען אַ חוץ לאָקאַלע אונטערנעהמונגען, קיין שום מעגליכ־קייט און מיטלען צו טון עטוואָס גרויסעס. דאָס זענען אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען מעהר אויפ'ן פּאַפּיר, ווי אין דער ווירקליכקייט.

איך בין איבערצייגט, אַז די פעדעראַציע אַלס אָרגאַניזאַציע ווייס, אַז זי איז לחלוטין נישט אימ־שטאַנד צו ערפילען קיין הונדערטסטעל און טויזענדסטעל טייל פון אַלע הבטחות, וואָס זייער סעק־רעטאַר מאַכט. די פעדעראַציע האָט נישט דאָס געלד און די מיטלען. עס זענען בלאָפישע הבטחות. די גאַנצע באַרעכטיגקייט פון די הבטחות זעהט מען פון פּלאַן צו אָרגאַניזירען אַנ'עקספּאָרט פון סחורות, וואָס ווערען אויסגעאַרבייט דורך פּוילישע יודען, קיין אַמעריקא. עס איז מעהר טרויעריג, ווי צום לאַכען. ממה־נפשך: איז עס אַ געשעפט, וועלען זיך מענשען געהמען דערצו פון ביזנעס־שטאַנדפּונקט, — אָהן דער אַריינמישונג פון דער פעדעראַציע, — איז עס נישט קיין געשעפט. נאָר צדקה, — וועלען זיך נישט געפינען ביי דער פע־דעראַציע קיין מענשען, געלד און צייט. איך קאָן זיך פאָרשטעלען דאָס געלעכטער, וואָס דער „רע־ווינאָר"־פּראָיעקט וועט אַרויסרופען אין דער אַמע־ריקאַנער יודישער פרעסע. דער, וואָס קאָן נאָר אַביסעל די אַמעריקאַנער פערהעלטנישען, זעהט אין די גאַנצע לעכערליכקייט דערפון.

שלום אַש האָט פערענדיגט זיין געשפּרעך:

איך גלויב, אַז עס איז שוין די העכסטע צייט, אום צו שאַנעווען דעם נאָמען פון אַמערי־קאַנער יודען און זיך אַליין נישט לעכערליך צו מאַכען אין די אויגען פון די פּוילישע אויס־פיהר־אָרגאַנען, און מאַכען אַ סוף צום נאַרישען ענין. מיך וואונדערט נאָר אויף מיסטער ווינטער, וואָס איז אַ פעראַנטוואָרטליכער מענש, וואָס ער ערלויבט אין זיין נאָמען אָנצומאַכען אַזאַ רעש.

טעלעגראַמען.

אַ ריזיגע שׂרפה אין האַמבורגער פּאָרט
עס ברענען סקלאַדען און שיפען.

האַמבורג, 14 (א. וו.) אין די אָווענד־שעה'ן איז אין ווילהעלמסבורג אין די פּאָרט סקלאַ־דען אויסגעבראָכען אַ שׂרפה, אין די סקלאַדען האָ־בען זיך געפינען באַליאָנען אַמאָניאַק, אַצעטילען, טערפּענטין, כלאָר א. אַ. וו. די באַלאָנען האָבען עקספּלאָדירט מיט אַ געוואַלדיגער קראַפט. אַ חוץ דעם האָבען זיך אין די סקלאַדען געפינען בוימ־וואָל אויף אַ סומע פון איבער אַ מיליאָן מאַרק.

נישט קוקענדיג אויף אַלע בעמיהונגען, האָט זיך די שׂרפה פערשפּרייט מיט אַ געוואַלדיגער שנעלינקייט און האָט זיך אפילו איבערטראָגען אויף די שיפען, וואָס זענען געשטאַנען אין ווערינג־קאַנאַל אויפ'ן אַנקער. די שיפען זענען געווען פער־לאָדענט מיט אייל און טערפּענטין און עס האָט נישט געקאָנט זיין קיין רייד וועגען ראַטעווען זיי. דער אייל האָט זיך פערגאָסען איבער'ן וואַסער און ווייטער געברענט בעדראָהענדיג די שיפען, וואָס האָבען זיך דאָרט געפינען.

אין דער רעטונגס־אַקציע בעטייליגט זיך די גאַנצע האַמבורגער פייערוועהר. עס זענען פאַראַן פערוואונדעטע פייערלעשער. די שׂרפה דויערט ווייטער.

די אויפרעגונג אין דייטשלאַנד
געגען בעשלוס צו בויען קריגס־שיפען.

בערלין, 14 (אַטע) אין דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פרעסע הערשט אַ שטאַרקע אויפ־רעגונג צוליב דעם בעשלוס פון דער דייטשער רע־גירונג צו בויען אַ נייע פּאַנצער שיף. אין גאַנץ דייטשלאַנד גרייטען זיך צו דעמאָנסטראַציעס גע־גען דאָזיגען בעשלוס. דערביי פאָדערען די איני־ציאַטאָרען פון די דעמאָנסטראַציעס אויף צו פער־נעהמען אַ שטעלונג געגען דעם בעשלוס פון קאַבינעט.

אין קרייזען צווישען איז אויף אַ פערזאַמלונג אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט איבער 10 טויזענד מאַן, אָנגענומען געוואָרען אַ רע־זאָלוציע, וואָס פאָדערט צווישען אַנדערעס, אַז די סאָציאַליסטישע מיניסטאָרען זאָלען אַרויסטרע־טען פון קאַבינעט.

געגען די גאַז־אַטאַקעס קאָן מען זיך נישט פערטיידיגען
דאָס האָבען בעוויזען די לופט־מאַנעווערס אין לאָנדאָן.

לאָנדאָן, 14 (א. וו.) נעכטען אין אָווענד האָבען זיך דאָ אָנגעהויבען לופט־מאַנעווערס אי־בער לאָנדאָן, אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט 13 עסקאַדרעס. די אויפגאַבע פון די מאַנעווערס איז געווען צו פערטיידיגען די שטאָט געגען אַ גאַז־אַטאַקע פון פיינדליכע אייראָפּלאַנען.

אַזוי ווי די פריהערדיגע האָבען אויך די איצ־טיגע מאַנעווערס בעוויזען, אַז די פערטיידיגונג גע־גען גאַז־באָמבעס איז אונמעגליך, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס אַטאַקירט האָט נאָר איין לופט־שיף און פערטיידיגט זיך האָבען 72 אעראָפּלאַנען.

מאָרגען ווערט פערעפענטליכט דער ענגליש־פראַנצויזישער אָפּמאַך וועגען די ים־ענטוואָפנונגען

לאָנדאָן, 14 (אַטע) דער פּאַריזער קאָ־רעספּאָנדענט פון „דיילי עקספּרעס" דערוויסט זיך, אַז דער טעקסט פון דער ענגליש־פראַנצויזישער פערשטענדיגונג אין דער פראַגע וועגען די ענטוואָפ־נונגען אויפ'ן ים וועט דאָנערשטאָג פערעפענטליכט ווערען.

די פּאָליטישע קרייזען ערוואַרטען די פער־עפענטליכונג פון טעקסט מיט גרויס אינטערעס הגם די אַלגעמיינע ריכטלינען פון אָפּמאַך זענען שוין בעקאַנט.

דער סיים וועט צוזאַמענגערופען ווערען אין אָקטאָבער.

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). ווי מען דערוויסט זיך זאָל דער סיים צוזאַמענגערופען ווערען ערשט אין דער צווייטער העלפט פון חודש אָקטאָבער.

אַ צוזאַמענשטויס
צווישען היטלעראָווצעס און מיטגלידער פון „רייכסבאַנער".

האַנאָווער, 14 (ספּ. טעל.) בעת אַנ'אָר־בייטער־פייערונג אין לאָקאַל פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין לערטהע האָבען זיך אין זאַל אריינ־געריסען בעוואָפנטע היטלעראָווצעס און אַטאַקירט די מיטגלידער פון דעם רעפּובליקאַנישען פער־באַנד „רייכסבאַנער" וואָס זענען געווען אונבעוואָ־פענט. עס האָט זיך ענטוויקעלט אַ פאָרמעלע שלאַכט, אין וועלכער עס האָבען זיך אויך בעטיי־ליגט די אַרבייטער, וואָס זענען געווען פערזאַ־מעלט אין אַנ'אַנדערען זאַל. נאָך אַ צוויי־שעה'די־גען קאַמף זענען די היטלעראָווצעס ענטגילטיג אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זאַל, אין וועלכען עס זענען געבליבען אַ סך פערוואונדעטע, דערונ־טער צוויי אַרבייטער שווער פערוואונדעט דורך רעוואָלווער־שאָסען.

עפּידעמיע פון דער געלער פיבער קראַנקהייט אין ריאָ־דע־זשאַניירא

ריאָ־דע־זשאַנעירא. (י.ט.א.) דאָ איז אויסגעבראָכען אַנ'עפּידעמיע פון דער געלער פי־בער־קראַנקהייט, אין משך פון דער לעצטער וואָך זענען פון דער קראַנקהייט געשטאָרבען 20 פער־זאָן, דערונטער 5 יודען. די שיפען, וואָס קומען צופאָהרען מיידען אויס ריאָ־דע־זשאַנעירא און שטעלען זיך אָפּ אין אַנדערע פּאָרטען.

די בראַזילישע רעגירונג האָט אָנגענומען ע־נערגישע מיטלען, כדי צו בעקעמפען די עפּידעמיע.

די בראַזילישע רעגירונג
און דער אויפבוי פון יודישען נאַציאָנאַלען היים אין א"י.

ריאָ־דע־זשאַנעירא, (י.ט.א.) דער אויסערן,מיניסטער פון דער בראַזילישער רעגירונג אָקטאַוויאָ מאַנגאַבעיראַ האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' עטינגער ערקלערט, דאָס ער בעציהט זיך מיט גרויס אינטערעס צו דער אויפבוי־אַרבייט אין א"י און די בראַזילישע רעגירונג איז זעהר פריינדליך געשטימט צו דער יודישער נאַציאָנאַלער בעוועגונג. הגם בראַ־זיליען איז אַרויסגעטרעטען פון פעלקער־בונד וועט זי דאָך אויסנוצען יעדע געלעגענהייט כדי צו שטי־צען דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ ישׂראל.

קעלאָג קומט קיין אייראָפּא.

ניו־יאָרק, 14 (אַטע) דער מלוכה־סעקרע־טאַר קעלאָג האָט ערקלערט, אַז ער פאָהרט אַרויס קיין אייראָפּא דעם נאָהנסטען שבת.

אַ געוואַלדיגער שטורם אין ניו־יאָרק פּאָרט.

ניו־יאָרק, 14 (ספּ.) צוליב אַ געוואַלדי־גען שטורם, וואָס האָט געהערשט אין דער אומגע־געגנד פון ניו־יאָרק, איז ענטשטאַנען אַ שאָדען, וואָס בעטרעפט איינינגע מיליאָן דאָלאַר. ווי מען מעל־דעט זענען אויך געווען 5 מענשליכע קרבנות.

בלוטיגע עקסצעסען אין ראַדאָם?
די „מזרח־אַגענטור" מעלדעט, וועגען אַ צוזאַמענשטויס צווישען יודען און פּאָלאַקען.

ראַדאָם, 14 (א. וו.) דעם לעצטען זונטאָג איז אין ראַדאָם געקומען צו עקסצעסען צוליב אַ סכסוך, וואָס איז אויסגעבראָכען צווישען אַ גרו־פּע פּוילישער און יודישער יוגענד.

אין דעם בעלעבטסטען שטאָט־טייל האָט אַ יונגער פּאָלאַק אַ שטויס געטאָן אַ יונגען יודען, וועלכען עס זענען באַלד געקומען צו הילף זיינע חברים יונגעלייט, וואָס האָבען געפּאָדערט, אַז דער וואָס האָט אַ שטויס געטאָן זאָל זיך ענטשולדיגען פאַר'ן געליטענעם. צוליב דעם, וואָס דער פּאָלאַק האָט זיך אָנגעזאָגט דאָס צו טון איז געקומען צו אַ געשלעג, בעת וועלכען איינער פון די יודען האָט אַ קלאַפּ געטאָן אין פּנים איינעם פון די וואָס זענען געקומען דעם בעפאַלענעם צו הילף. דער סכסוך האָט זיך פערשאַרפט.

אין דערזעלבער צייט איז אויף דער 3־ער מאַי גאַס אויסגעבראָכען אַ סכסוך צווישען אַ גרו־פּע פּאָלאַקען און יודען, דערביי איז געקומען צו אַ געוואַלטיג געשלעג. דאָ האָט ווידער איינער פון די יודען פערשעפּעט אַ פּאָלאַק. בעת'ן געשלעג איז פּלוצלונג געפאַלען אַ שאָס פון וועלכען עס איז פערוואונדעט געוואָרען דער 21־יעהריגער סאָ־רעאַוויש בזשעסקי. אין דעם מאָמענט האָט די פּאָ־ליציי אינטערווענירט און אַרעסטירט דעם שיסער.

בכדי נישט אויפצורייצען דעם ראַסען אַנ־טאַגאָניזם, ווערט דער נאָמען פון שיסער, ווי אויך דער רעזולטאַט פון דער ווייטערדיגער אויספאָר־שונג געהאַלטען בסוד.

בעמערקונג פון דער רעדאַקציע: צוליב דעם, וואָס פון אַנדערע קוועלען האָבען מיר נישט גע־קענט בעקומען קיין בעשטעטיגונג פון דער ראַנגער ידיעה, גיבען מיר זי איבערנאַנצען אויף דער פער־אַנטוואָרטליכקייט פון דער אויבענדערמאָהנטער אַגענטור.

אַ גביר גיט אַוועק זיין אומגעזעצליך קינד פון זיין פּלימעניצע צו אַ פּויערטע.

ער וויל אָבער נישט צאָהלען פאַר דער דערהאַלטונג פון קינד. — די פּויערטע קומט צום בית-דין דראָהען. אַז אויב ער וועט נישט צאָהלען, וועט זי דאָס קינד שמד'ן.

פון לעמבערג שרייבט מען:

דעם דראָהאָביטשער רייכען סוחר ס. י., וועלכער האָט שוין פערהייראַטע קינדער איז רוקא געפעלען זיין ניכטע. דער אַלטער סוחר האָט מיט זיין ניכטע געמאַכט אַזוי פיל מחוקות, אַז די אַרומיגע האָבען באַלד בעמערקט, אַז זיין ליפּענסווירדיגע בעציהונג צו זיין ניכטע שטייגט אַריבער די גרעניצען פון פריינדשאַפט און קרבות. עס איז געוואָרען אַ עפענטליכער סוד אין דראָהאָביטש, אַז די בעציהונגען צווישען ה. י. און זיין ניכטע זענען אַביסעל צו אינטימע.

אין אַ קורצער צייט אַרום האָבען זיך בעוויזען די פּירות פון דער האָזינער אינטימער בעציהונג. די פּלעמעניצע פון ה' י. האָט געבוירען אַ קינד, עס איז זיך לייכט פאַרצושטעלען דעם סקאַנדאַל, וואָס דער האָזינגער פאַקט האָט אַרויסגערופען אין דראָהאָביטש און אין דער אַרומיגער סביבה, עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז ה' י. איז אַ אָנגעזעהנער דראָהאָביטשער בירגער און האָט נאָך פּרעטענזיעס צו זיין אַ געזעלשאַפטליכער עסקן. די יונגע מוטער, די פּלעמעניציע פון ה' י. האָט פערקעהרט אין די בעסטע געזעלשאַפטען אי ןדראָהאָביטש און די ידיעה וועגען סקאַנדאַל האָט זיך בליץ שנעל פערשפּרייט אין דער גאַנצער געגענד.

ה' י. האָט אָבער לייכט אַריבערגעטראָגען די בושה און זיין אומגעזעצליך קינד אַוועקגעגעבען צו אַ דאָרף'ס פּויערטע נעבען דראָהאָביטש צו דערציהען. ער האָט זיך פערפּליכטעט צו צאָהלען פאַר דער דערציהונג פו ןקינד אַ געוויסען סכום מאָנאַטליך. אין אַ געוויסער צייט שפּעטער איז ה' י. נמאס געוואָרען צו צאָהלען חודש בחודש דעם סכום צו וועלכען ער האָט זיך פערפּליכטעט. כאָטש ער איז גענוג רייך, האָט ער פאַרט נישט געוואָלט צאָהלען. ער האָט געראַטען די פּויערטע, זי זאָל אַנערקענען דאָס קינד פאַר אַ אייגענס און איהם צורוה לאָזען, צו וואָס די פּויערטע האָט אָבער ווענינ חשק געהאַט, זי האָט איהם געמאָהנט און געדראָהט. עס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען. ה' י. האָט ערקלערט, אַז ער צאָהלט נישט און די פּויערטע קאָן זיך טון מיט דעם קינד וואָס איהר געפעלט.

די פּויערטע האָט אָבער מעהר נישט געוואָלט שווייגען און אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען איז זי געקומען אין שטאָדט אַריין מיט דעם קינד. אין דער וואוינונג פון ה' י. האָט מען זי נישט געוואָלט אַריינלאָזען.

מען קאָן אָבער פערשטעהען, וואָס פאַר אַ רושם עס האָט געמאַכט אויף די קינדער פון ה' י. די ראָזינע סצענע. עס איז פּשוט שווער דעם סקאַנדאַל צו בעשרייבען. גאַנץ דראָהאָביטש איז געגאַנגען אויף רעדער.

די פּויערטע, דערזעהענדיג, אַז זי קאָן גאָר נישט פּועל'ן, איז אַוועק צום דראָהאָביטשער בית-דין, אַז אויב ה' י. וועט נישט בעצאָהלען פאַר דער דערהאַלטונג פון קינד, אַזוי וועט זי עס אָב'שמד'ען.

דר בית-דין האָט געשיקט רופען ה' י. און איהם אויפגעקלעהרט דעם ענין. ה' י. האָט זיך פערפּליכטעט פאַר דעם קינד צו צאָהלען און האָט טאַקי אויף דעם אָרט מסלק געווען אַ געוויסען סכום געלד.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 15-טען אויגוסט 1928

7917. לענדאו.

אויב אייער ברודער רעכענט צו פערבלייבען אויף שטענדיג אין פּוילען, זאָל ער זיך וועגען עס בעסער בעמיהען בעפאָר ער קומט קיין פּוילען. זייענדיג אין פּוילען, וועט איהם לייכט זיין צו פערלענגערן דעם כערמין פון דאָזיין אָבער ס'וועט איהם זעהר שווער אָנקומען די ערלויבניש אויף שטענדיג דאָ שוין צו פערבלייבען.

——:o:——

7918. אַ געטרייער לעזער פון זגערזשער 30a.

צוליב אַ מיספערשטענדניש האָבען מיר אייך ביז איצט נישט געענטפערט.

קומט זיך פערזענליך תיכף פערשטענדיגען אין רעדאַקציע מיט אונזער יוריסט.

7919. בן דוב.

אַזוי ווי וואוינונגען אין נייע בנינים אינטערליגען נישט דעם דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרן-שוץ, איז ממילא גילטיג אַ קאָנטראַקט.

מיר ראַטען אייך אָבער צו פערלאַנגען צוליב דער אוימנאַהמליכקייט פון דאָזיגען קאָנטראַקט, אַז דער הויזווירט זאָל איהם אומבעדינגט אַריינטראָגען אין דער היפּאָטעק.

7920. אַ סימפּאַטיקער פון „נ. פ.“

די אַמנעסטיע איז חל נישט בלויז אויף די פּערזאָנען, וועלכע זענען אַוועק אין אויסלאַנד בכדי אויסצומיידען מיליטער-דינסט, נאָר אויך אויף די וועלכע זענען שוין פערבליבען אין אויסלאַנד און האָבען נישט ערפיהלט זייער פליכט פון מיליטער-דינסט.

7921. אַ שטענדר. לעזער פון קיל-נסקיעגאָ 10

אויב אייער זון איז פּוליעהריג קאָן מען ביי אייך נישט מאָנען זיינע חובות. ווענדעט זיך אין געריכט וועגען אַ „ווילאָנטשעניע“ פון אייער מאַשין פון סעקוועסטער פאַר זיין חוב.

פאָרמעל דאַרפט איהר פערקלאָגען אייער זוהן אין די אינסטיטוציע, לטובת וועלכער די עקזעקוציע ווערט אויסגעפיהרט.

7922. אברהם הערשקאָוויטש.

די שטראָף פאַר אַרויסגעבען אַ רעכנונג אָהן סט. מאַרקען איז נישט געשאָנקען דורך דער אַמנעסטיע.

——:o:——

7923. שפּרינגער.

7924. מ—ך

7925. אַ געטרייער לעזער פון קאָשצעלנע ג.

7926. פּליוואַצקי.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפּרעננענדיג די צייטונג.

7927. I. B.

די וואוינונג האָט איהר נישט קיין האָפנונג געריכטליך צו בעקומען, איהר קאָנט נאָר פאָדערן צוריק דאָס דאָפּעלטע האַנד-געלד.

——:o:——

7028. אַ הויזווירט פון נ.-ציגעל גאַס.

די שטראָף פאַר נישט האַלטען ריין די פּאַסעסיע איז געשאָנקען געוואָרען דורך דער אַמנעסטיע.

7929. בערנאַרד 42.

פּרינציפּיעל איז דער לאָקאַטאָר מחויב איבערצוגעבען דעם פערנומענעם לאָקאַל אין זעלבען צושטאַנד, אין וועלכען זי האָט זיך געפונען ביים אַריינציהען זיך — דער כלל איז גוטע פּערדונגענע לאָקאַלען אין ממילא אויך שטעלער. איהר קאָנט דעריבער צוריקפאָדערן פון בעטרעפענדען לאָקאַטאָר די רעמאָנט-קאָסטען, וויבאַלד איהר וועט דעם אָנ:צווייזלענעם אומשטאַנד קאָנען בעשטעטיגען דורך געהעריגע בעווייזען (עדות א. א. וו.) אין געריכט.

וואָס שייך דעם סופיט, איז די זאַך אַזוי: אויב ר'איז רואינירט געוואָרען נישט צוליב דער שולד פון לאָקאַטאָר (למשל אלטקייט) מוזט איהר איהם ראַמאָנטירען אויף אייער חשבון—אין געגענפאַל מוז עס טון דער לאָקאַטאָר פאַר זיין געלד.

דער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר.

(ענדע פון 3-טע זייט)

אָפּטיילונגען מיליטער, מיט די פּולק-שטאַנדאַרען בראש.

די פייערונגען האָבען זיך אָנגעהויבען מיט אַ פייערליכער תּפילה אין דער קאַטעדרע, אויף וועלכער ס'זענען בייגעווען דאָס רוב דעלעגאַטען. די קאַטעדרע, ווי אויך דער קאַטעדראַל-פּלאַץ זענען געווען איבערפולט מיט מענשען.

די תּפילה אין דער ווילנער באַזיליקע האָט זיך פערצויגען לענגער ווי דאָס איז געווען פאָראויסגעזעהען. דער ריזינער עולם, וואָס האָט איבערפולט דעם קאַטעדראַל-פּלאַץ איז געשטאַנען געדולדיג אונטער'ן גוס רעגען און געוואַרט אויפ'ן סוף פון דער תּפילה.

אין דער פייערליכקייט פון הייליגען די פאָהן פון ווילנער שיסער-פערבאַנד, האָט זיך מאַרשאַל פּילסודסקי פערזענליך נישט בעטייליגט.

דערפאַר איז אָבער אָנוועזענד געווען דעם מאַרשאַל'ס פרוי און זיינע צוויי טעכטערלעך.

אַרום האַלב 12 האָט זיך אויף דער ספּעציעל אויפגעבויטער טריבונע ביי דער באַזיליקע בעוויזען אַרציביסקופּ באַנדורסקי וועלכער האָט פאַר אַ מיקראָפאָן פון וויל. ראַדיאָ, געהאַלטען אַ רעדע.

אַרציביסקופּ באַנדורסקי האָט בעגריסט די דעלעגאַטען פון 7-טען לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר, אָנווייזענדיג אויף דער גרויסער בעדייטונג פון די לעגיאָנען, וועלכע האָבען אָפּגעוואַשען די חרפּה פון דער 100 יאָהריגער פּוילישער פערקנעכטונג. ער דערמאָנט פּילסודסקי'ן און זיין קאַמף נעגען די פאַרטיי-רייסענישען

ווען אַרציביסקופּ באַנדורסקי ענדיגט זיין רעדע דערהערט זיך פון דעם טורעם די „ראָטע“ די פערזאַמעלטע דעלעגאַטען כאַפּען אונטער דאָס ליד און איבער'ן קאַטעדרע האָט אָפּגעקלונגען אַ כאָר פון עטליכע טויזענד מאַן.

נאָך דער הייליגונג פון דער פאָהן איז דער עולם אַוועק אין אַ צוג צום שלאָס-באַרג וואו ס'זענען אַוועקגעלעגט געוואָרען בלומען-קרענץ אויפ'ן קבר פון אומבעקאַנטען זעלנער.

אַ זייגער האַלב 2 האָט זיך אין שטאָט-זאַל אָנגעהויבען די אַקאַדעמיע אין וועלכער ס'האָט זיך אויך בעטייליגט מאַרשאַל פּילסודסקי.

מענאַפאָנגעם ביים שמאָט זאָל האָבען איבערגעגעבען די רעדעם פאַר'ן פערזאַמעלטען עולם אויפ'ן גאַס.

אויף דער אַקאַדעמיע איז אויך פאָרגעלייענט געוואָרען אַ גרויסער צאָל בעגריסונגס-טעלעגראַמען וועלכע זענען אָנגעקומען צום צוזאַמענפאָהר.

מאַרשאַל פּילסודסקי'ס רעפעראַט איז פאָרגעקומען 6,30 אין טעאַטער „רעדוטא“ אויפ'ן באַלקאָן פון טעאַטער זענען געשטאַנען מעגאַפאָנען וועלכע האָבען איבערגעגעבען די רעדע פאַר די פערזאַמעלטע אויפ'ן גאַס.

דער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר האָט זיך פערענדיגען מיט'ן ראַאוט, וועלכען ס'האָט איינגעאָרדענט דער ווילנער וואָיעוואָדע.

א. ק.

איז אמת'ע ליבע די ליבע וואָס איז מוחל די שווערסטע פערברעכענס?

וועט אַ מאַן מוחל זיין זיין ווייב, ווען זי ווערט איהם אומטריי, אויב ער האָט איהר אמת'דיג ליב? איז עס ליבע אדער איז עס שוואַכקייט?

וואָס עס איז אמת'ע ליבע און וואָס עס איז פאַלשע ליבע איז אַנ'ענין, וואָס מען וועט וועגען איהם שרייבען און דיסקוטירען און דערצעהלען זיך אַלערליי מעשיות און קיין טאָלק וועט מען אַלץ נישט דערגעהן. איין זאַך איז אָבער זיכער, און דאָס איז, אַז די מיינונג, וואָס מאַנכע דריקען אויס, אַז אמת'ע ליבע איז נאָר די, וואָס קען מוחל זיין אפילו די שווערסטע פערברעכענס, האָט אין זיך אַ סך אמת.

די פראַגע ווערט טאַקע גאַנץ אָפט געשטעלט: „צי וועט דער מאַן, וואָס האָט אמת ליב זיין פרוי, איהר מוחל זיין, אויב זי זאָל איהם צו-פעליג ווערען אונטריי?“ אַ סך מענשען, צווישען זיי גרויסע געלערנטע, זענען מיט דער מיינונג, אַז דער מאַן, וואָס האָט ווירקליך ליב זיין פרוי, וועט איהר נישט נאָר מוחל זיין, נאָר ער וועט אפילו זיך פּרובירען מאַכען בלינד צו דער גאַנצער געשיכטע. געווים זענען דאָ אַנדערע, וואָס זאָגען, אַז דאָס איז נישט קיין אמת'ע ליבע, נאָר אמת'ע שוואַכקייט. זיי טענה'ן, אַז דער, וואָס האָט ליב, קען נישט מוחל זיין אַזאַ זאַך. זיי זאָגען, אַז דער מאַן, וואָס דער'הרג'עט זיין פרוי אָדער דעם מאַן, מיט וועמען ער געפינט איהר אין בעט, איז דער אמת'ער ליבהאָבער און נישט דער, וואָס וועט זיך צוקרעכצען און איהר מוחל זיין. זיי זאָגען, אַז נישט נאָר וועט אַ מאַן אַזוי האַנדלען, נאָר אַ פרוי, וואָס האָט שטאַרק ליב איהר מאַן, וועט אויך ווערען היסטעריש און אָפּטון אַ שטאַרקע זאַך. געווים וועלען טאַקע די מעהרסטע מענער און פרויען טאַקע אַזוי האַנדלען: איבערהויפּט וועלען אַזוי האַנדלען מענער. אָבער צי איז דאָס טאַקע אַ סימן פון ליבע, אָדער איז עס נאָר אַ סימן פון מאַכט, אָדער אפשר גאָר עגאָהערצינקייט?

אַנ'אינטערעסאַנטע מיינונג האָט וועגען דעם אַרויסגעזאָגט אַ ריכטער פון טשיקאַגאָ. ער האָט זיך אויסגעלאַכט פון דעם בעגריף, אַז אייפערזוכט איז שטאַרקע ליבע. ער זאָגט, אַז אייפערזוכט האָט גאָר נישט צו טון מיט אמת'ער ליבע. ער איז איבערצייגט, אַז די פרוי, וואָס ווערט אַזוי פערביטערט, אַז זי וויל אָנקלאָגען איהר מאַן אויף אַ גט דערפאַר, וואָס ער האָט געשפּילט אַ ליבע מיט אַנ'אַנדער פרוי, טוט זי עס נאָר דערפאַר, ווייל זי האָט איהם נישט ליב. וואָלט זי איהם באמת ליב געהאַט, ראַן וואָלט זי זיך געמאַכט נישט וויסענדיג דערפון. זי וואָלט אפשר געליטען שטילערהייט, זי וואָלט אפשר זיך געפיהלט פערביטערט אין טיפעניש פון איהר האַרצען, אָבער זי וואָלט קיינמאָל נישט אַרויסגעבראַכט אוי'ף דער גאַס. זי וואָלט זיכער נישט געגאַנגען אין געריכט וועגען דעם, און דער ריכטער בעטאָנט, אַז ער חיים פון פערזענליכער ערפאַהרונג, אַז יעדע פרוי, וואָס קלאָגט איהר מאַן אויף אַ גט, האָט איהר מאַן נישט ליב.

דער ריכטער דערצעהלט פאַקטען פון מענער, וואָס האָבען געוואוסט, אַז זייערע פרויען זענען זיי געוואָרען אונטריי נאָך זייער חתונה, און פונדעסטוועגען האָבען זיי זיך נישט געוואָלט זיך גט'ן מיט זיי. צווישען אַזעלכע מענער זענען געווען צוויי, וואָס זענען געווען זעהר קאָנסערוואַטיווע געשעפטסלייט. זיי האָבען געפיהלט, אַז זייערע פרויען האָבען נענען זיי בעגאַנגען אַנ'עולה. זיי האָבען זיך דורכגערעדט מיט זיי וועגען דעם, און ווען די פרויען האָבען זיי פערטרויט די אומשטענדען זייערע, ווען זיי האָבען זיך אויסגעגליטשט אין לעבען, האָבען די מענער נישט נאָר זיי מוחל געווען, נאָר זייער לעבען איז נאָך געוואָרען שעהנער און פריינדליכער, ווי פריהער.

„אָבער“, האָט דער ריכטער דערצעהלט, „איך ווייס פון אייניגע פאַלען, וואו די פרויען זענען ווירקליך געווען נישט פון דעם פיינסטען סאָרט. צוויי פון די פרויען זענען געווען ראַדיר קאַלקעס און זיי האָבען געגלויבט, אַז זיי מעגען טון אַלץ, וואָס זיי ווילען. איז אַז זיי פלעגען זיך פערליבען אין עמיצען, האָבען זיי די ליבע געשפּילט אויף אַ פייערליכען אופן. מילא, איז דאָס כאָטש געווען ביי זיי אַ גלויבען. די דריטע איז איינפאַך געווען אַ מין האַלב-אויסגעלאַסענע. זי האָט אפילו נישט פּרובירט אָנטון אַ „קלייר פון הייליגקייט“. די מענער האָבען דאָס גוט געוואוסט און פונדעסטוועגען האָבען זיי זיך ענטזאָגט צו געהן אין געריכט וועגען דעם. זיי האָבען אַלעמאָל ערקלערט, אַז זיי האָבען די פרויען זעהר שטאַרק ליב און וואָס קענען זיי זיך העלפען. איך האָב פּרובירט מיט אייניגע פון זיי אפילו זיך קריגען. מיך האָט אינטערעסירט צו הערען זיין מאָטיוו. איך האָב צו איהם געזאָגט, אַז ער מעג זיך שעהמען צו שווייגען נאָכדעם, ווי זיין פרוי בעהאַנדעלט איהם אַזוי געמיין. ער האָט אויף מיר אַ קוק געטון און געזאָגט: „וואָס טויג ראָ צו רעדען, אַז איך האָב איהר אַזוי ליב?“ ווען ער האָט געזעהן מיין איבעראַשונג, האָט ער געענטפערט: „נו, אָהן איהר וועל איך ראָך זיך פיהלען נאָך ערגער, נאָך אומגליקליכער. איך בין שוין אַזוי צוגעוואוינט צו איהר“.

אַז פרויען וועלען מוחל זיין מענער, וועלכע זיי האָבען שטאַרק ליב, איז ראָך אַ טאָג-טעגליכע ערשיינונג. מען זעהט דאָס אין לעבען אויף שריט און טריט. עס זענען דאָ אפשר פופציג פראָצענט פרויען, וואָס גלויבען, אַז זייערע מענער זענען זיי אונגעטריי אפילו נאָך דער הייראַט, און פונדעסטוועגען געהט זייער לעבען אָן, אַזוי ווי עס וואָלט גאָר קיין זאַך נישט פּאַסירט. אַ פרוי, וואָס האָט שטאַרק ליב איהר מאַן, קימערט זיך נאָר נישט אַזוי שטאַרק וועגען דער גאַנצער געשיכטע. אין איהרע אויגען זעהט די גאַנצע זאַך אויס, ווי אַ צוטשעפּעניש, וואָס האָט זיין נעשלעכטליכע ליבע צו אַנ'אַנדער פרוי, וואָס געדויערט נאָר אַ קורצע ווייל'ע, צו טון מיט זיין ליבע צו איהר — די מוטער פון זיינע קינדער, די חבר'טע אין זיין לעבען?

זעלבסטפערשטענדליך זענען דאָ פרויען, וואָס וועלען זיך פיהלען זעהר נידערגעשלאָגען, ווען זיי וועלען זיך דערוויסען, אַז זייער מאַן איז זיי אונגעטריי. זיי וועלען דאָס אָבער נאָר אין זעלטענע פאַלען מאַכען פאַר אַ געריכטס-פראָצעדור. די פרוי, וואָס יאָגט זיך באַלד צום געריכט, איז אָהן צווייפעל אַ פרוי, וואָס האָט נישט ליב איהר מאַן און זי זוכט נאָר אַ געלעגענהייט, צו אַזוי פטור צו ווערען פון איהם. מען קען דאָס זעהר לייכט אַרויסזעהן, ווען מען קוקט זיך צו צו די גט'ן אין די רייכע הייזער. די פרויען, וואָס פערקלאָגען זייערע מענער אין אונטריישאַפט, זענען אַלעמאָל אַזעלכע, וואָס רעכענען, אַז זיי וועלען קענען קריגען פון זייער מאַן רייכע מזונות. עס איז נישט דאָס, וואָס זייער מאַן איז זיי געוואָרען אונגעטריי. דאָס אַרט זיי, ווי אַ פאַר-אַ-יאָהריגער שניי מעהר נישט, זיי וואַרטען נאָר אויף דער געלעגענהייט, ווען זיי וועלען זיך קענען צו עפּעס צוטשעפּען און מאַכען אַ פראָצעס.

י. סאַנינאַ.

די שומרונים, וואָס האַלטען ביים אויסשטאַרבען.

(איינדריקען פון אַ בעזוך).

אַ שווערען איינדרוק האָט מען, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אַלטען פאָלק, די שומרונים וואָס לעבען אין שכם, אין אַ צאָהל פון הונדערט און זיבעציג נפשות. עס איז, אפשר, געווען אַ „היסטאָרישער צופאַל", וואָס טיטוס האָט זיי נישט פערטריבען צוזאַמען מיט די יודען (כאָטש פערפאָלגט האָט זיי אספאסיאנוס אויך געגוג). ווען מען וואָלט זיי אייך געווען צושפרייט איבער אַלע ימים און לענדער, וואָלטען זיי אפשר היינט אויך געווען אַ וועלט־פאָלק. אָבער צוליב אומבעוואוסטע סיבות זענען זיי געבליבען זיצען אין ארץ־ישראל און זענען אי'ן משך פון די קנאַפע צוויי טויזענד יאָהר כסדר ווינציגער געוואָרען, ביז עס איז פון זיי היינט אַ קליין רעשטעל געבליבען, אַ פאָלק פון 170 נפשות, וואָס לעבען אין דער אַראַבישער שטאָט שכם, און לאָזען פון זיך הערען נאָר איין מאָל אין יאָהר, ערב פסח, ווען זיי זענען מקריב דעם קרבן־פסח.

איך בין געגאַנגען בעזוכען מיינע בעקאַנטע שומרונים פון יפו.

זיבען ברידער זענען זיי, קינדער פון דעם שומרונישען „סופר", וואָס שרייבט סדורים און ספרי־תורות, דער פאָטער זייערער איז אַ גרויסער קנאי, האָט באמת פיינט אַ יודען, אַ רעליגיעזען יוד, נאָר מיט די חלוצים לעבט ער בשלום, ווייל זיי זענען שוין נישט אַזוי פרום, לויט ווי מען האָט איהם דערציילט, און מיך האַלט ער אַ פנים אויך פאַר אַ חלוץ און נעמט מיך נאָר פריינדליך אויף. אָבער דאָך האָט ער ליב צו פיהרען דיסקוסיעס איבער רעליגיעזע פראַגען און אויפווייזען ווי ווייט מיר זענען פערפיהרט געוואָרען דורך די יודישע נביאים און מלכים און זענען פון דעם אמת יודישען דרך אַראָפּ. פאַר איהם שטעהט נאָך די פראָבלעם פון שלמה המלך מיט זיינע טויזענד ווייבער, וואָס ער האָט געהאַט אַזוי פריש, ווי עס וואָלט נעכטען געשעהען. די געשיכטע האָט זיך בכלל ביי די שומרונים גאָרנישט גערוקט, די אַלע טיפען פון דער תורה, פנחס דער זוהן פון אליעזר, וואָס איז געווען אַ זוהן פון אהרן הכהן, שטעהט נאָך פאַר זיי אַזוי לעבעדיג, אַז זיי קענען אייך אַפילו אויסמאָלען, ווי אַזוי ער האָט אויסגעזעהען און אַזוי איז עס מיט יוספן און מיט די אַנדערע קינדער פון יעקב'ן.

דאַרורך האָט ער ליב די חלוצים ווייל זיי גלויבען שוין מעהר נישט אין דעם אַלעמען, און ער איז טאַקי דערפאַר, אַז זיינע קינדער זאָלען נעהמען חלוצישע מיידלעך פאַר ווייבער, אין ער בערייהמט זיך, אַז זיינע קינדער האָבען שוין טאַקי החונה געהאַט פאַר חלוצות.

דער אַלטער סופר פיהרט מיך אַריין אין אַ צווייטען געצעלט וואו עס וואוינט זיין חתונה־געהאַטער זוהן. אין געצעלט האָב איך די פרוי זיינע נישט געטראָפען, ווייל זי איז היינט — זאָגט מיר דער מאַן איהרער, — „מחוץ למחנה", איז טמא און ער זאָגט מיר גלייך דעם גאַנצען פסוק פון דער תורה, וואָס שטעהט אָנגעשריבען ווי אַזוי מען דאַרף זיך מיט דער פרוי אין געוויסע צייטען פון חודש נוהג זיין. ער ווייזט מיר מיט פרייד די דריי קינדער זיינע און איז מלא שמחה, וואָס צוויי זענען מיידלעך, ווייל ביי די שומרונים ווערען דאָס רוב געבוירען זכרים. איך וויל נאָך בעזוכען די פרוי זיינע, לאָזט מיך זיין פאָטער נישט, מען טאָר נישט, — זאָגט ער — און ער פיהרט מיך אַריין אין אַ צווייטען געצעלט וואו עס וואוינט דער יונגערער זוהן זיינער, וועלכער האָט ערשט מיט אַ האַלב יאָהר צוריק חתונה געהאַט מיט אַ חלוצה. אין דעם געצעלט האָב איך שוין געטראָפען דעם יונגען פאָר־פאָלק זיצען אויף דער ערד און רעדען צווישען זיך. ווען איך בין אַריינגעקומען, האָט זי אונטערגעבראָכען איהר שמועס, איך האָב זי געבעטען זי זאָל זיך נישט שטערען און ווייטער רעדען, אָבער די יונגע ווייבעל האָט נישט געוואָלט, „דער שמועס איז נישט אַזוי וויכטיג געווען, — זאָגט זי מיר אין אַ פשוטן יודיש".

און אויפ'ן מיין פראַגע, צי וועט זי אַזוי גוט זיין און מיר דערצעהלען וועגען זיך, ענטפערט זי מיט שטאָלץ, אַז זי וועט עס מיט פערגעניגען טון. און זי הויבט אָן: מיט פינף יאָהר צוריק איז געקומען קיין ארץ־ישראל, געאַרבייט ביי פערשידענע אַרבייטען אויף כבישום און אין קבוצות ביז זי איז אָנגעקומען אין שטאָט אַריין. דאָרטען האָט זי זיך אויסגעלערנט רעדען אַראַביש און דורך אַ צופאַל האָט זי זיך בעקענט מיט איהר איצטיגען מאַן. פון אָנפאַנג האָט זי געמיינט, אַז ער איז אַ ספרדישער יוד און די פאַמיליע איהרע האָט גאָרנישט געהאַט צו איהר נייער בעקאַנטשאַפט, אָבער מיט דער צייט ווען זיי זענען שוין גאָר נאָהענט געוואָרען, האָט ער איהר איינמאָל מגלה סוד געווען, אַז ער איז נישט קיין יוד, נאָר אַ שומרון. זי האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טון, ווי אַזוי דערצעהלט מען דאָס איהר פאַמיליע, אָבער זיי האָבען זיך שוין זייער ליב געהאַט און ביידע זענען אַריין צו איהר פאַמיליע בעטען זייער הסכמה. דער פאָטער אָבער האָט גאָרנישט געוואָלט דערפון הערען, אָבער ווען ער האָט דערזעהען, אַז ער וועט שוין גאָרנישט פועלן, האָט ער געמוזט מסכים זיין, טראַכטענדיג, אַז מיט דער צייט וועט ער איהם מאַכען פאַר אַ גאַנצען יוד. פערטיג נעצר, בעטען ביי זיין פאָטער, אַז ער זאָל מסכים וואָרען מיט איהר צר, זענען זיי אַריבער צו זיין שווערער. דער פאָטער האָט געשטעלט איין תנאי, זיין איפ'ן שידוך, אָבער דאָ איז שוין נעגאַנגען זי זאָל זיך פריהער „שמרן", דאָס הייסט ווערען אַ שומרונקע. שווער איז איהר געווען אַזאַ שריט צו מאַכען און עס האָט שוין געהאַלטען כמעט, אַז זיי זאָלען זיך צוגיין, מיט דער צייט אָבער האָט זי זיך בעקענט מיט'ן שומרונישען גלויבען, דער פאָטער זיינער פלעגט יעדע נאַכט דערצעהלען די געשיכטע פון די שומרונים און פון די יודען, איהר אויפווייזען, אַז דער הר הגריזים איז דער אמתער הייליגער באַרג, נישט דער „הר־המוריה" אין זי האָט זיך מיט דער צייט איבערציינט — זאָגט זי מיר — אַז די שומרונים האָבען רעכט געהאַט, נישט די יודען, און זי האָט בעשלאָסען זיך צו „שמרן". אָהן דעם וויסען פון איהר פאַמיליע האָט זי מיטגעמאַכט די גאַנצע „מאָפ־צערעמאָניע", וועלכע איז בעשטאַנען אין אָפּגעבען אַ שבועה, אַז זי גלויבט נאָר אין תורת משה און אי'ן הר הגריזים, און זי האָט מיט איהר בעשערטען חתונה געהאַט.

די חתונה איז געווען גאָר אַ לוסטיגע. די מחותנים האָבען זיך זייער משמח געווען. די חתונה איז געפראַוועט געוואָרען האַלב־יודיש, האַלב שומרוניש, אַזוי האָט זיי געהאַט אָפּגערעדט. נאָך דער חתונה האָט דער פאָטער איהרער דערזעהען, אַז מען האָט איהם אינגאַנצען אָפּגענאַרט, אַנשטאָט ער זאָל ווערען אַ יוד, איז זי גאָר געוואָרען אַ שומרוניקע, „אָבער מיט דער צייט איז ער געוואָרען פון מיר צופרידען" — זאָגט זי מיט שטאָלץ, — וואָס האָט ער געהאַט אַז איך האָב געהייסען אַ יודיש־קינד און האָב פון גאָרנישט געהאַלטען וואָס אין דער תורה שטעהט און היינט וועל איך שבת נישט אָנצינדען קיין פייער און נישט עסען קיין וואַרימע געקעכצען אום שבת".

— נו, זייט איהר צופרידען מיט אייער מאַן — האָב איך זי געפרעגט.

— זעהר צופרידען איז איהר ענטפער געווען איך פיל זיך גליקליך מיט איהם און פריי זיך, וואָס איך האָב פערמעהרט דעם שומרונישע פאָלק מיט נאָך אַ מענשען. זאָלען מיר אַנדערע חלוצות נאָכטון און דער שומרונישער פאָלק וועט זיך צוּוואַקסען.

איך האָב זיך דערמאָהנט אָהן די לעגענדע, וואָס ווערט אין מדרש דערצעהלט: אַז נאָטס קרוין איז אויסגעזעצט מיט פערשידענע איידעל־שטיינער, אַז יעדער שטיין איז אַנ'אַנדער פאָלק און גיט אַנדערע פאַרבען־שיינען פון זיך אַרויס, און ווען אַ פאָלק געהט אונטער, פאַלט אַ שטיין אַרויס פון נאָטס קרוין, צעוויינט זיך גאָט, וואָס זיין קרוין ווערט פערטונקעלט.

און אפשר האָט זי צוגעהאָלפען, האָב איך זיך געטראַכט, אַז דער שטיין, וואָס האַלט שוין ביי'ם אַרויספאַלען פון נאָטס קרוין, זאָל זיך בעסער פערפעסטיגען, און דער שומרונישער פאָלק, וואָס האַלט שוין ביי'ם אָפּשטאַרבען, זאָל זיך נאָך דערהאַלטען ביי'ם לעבען אַ שטיקעל צייט. נאָך אַ נפש איז צוגעקומען צו דעם אַלטען שומרונישען פאָלק.

מ. אונגער.

Dr. RACHELA LEWI
ספעצ. פאַר קינדער־קראַנקה
פאַנסקאַ 24, טעל. 42-72
נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג

וויכטיג פאַר די לעטניקעס פון
אַלעקסאַנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאָג 9 אַ זייגער
פריה דעם „נייעם פאלקסבלאַט"
פלאם, לוטאָמירסקאַ 22.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
לעצטע געזאַנגס-פאָרשטעלונג פון דער טרופּע
צוזאַמען מיט'ן אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער.
היינט, מיטוואָך, דעם 15-טען אויגוסט, 9 אַ זייגער אין אָווענד
לעצטע געזאַנגס-פאָרשטעלונג צו פּאָפּולערע פּרייזען
„דער ווילדער מענש"
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון י. גאָרדין. הויפּטראָל „למך" - בעני אַדלער.
צום שלוס: קאָנצערט פון אַלע אַרטיסטען צום שלוס:
אין די אַלע פּיעסען נעמען אָנטייל די נײַ-אַנגאַזשירטע יונגע אַרטיסטין פון זאַכלאָווסקי'ס טרופּע רבקה נערה, דער בעקאַנטער אַרטיסט י. ראַקאָוו, ווי אויך דער אַרטיסט און זינגער פון ווילנער פאָלקס-טעאַטער מ. טרילינג.
אַלע פּיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אַדלער. איספּרעכאַריאַ: פּאַלאַמאַן קוסטין.
מוזיקאַל. לייטונג: ל. זעלמאַן. אַדמינ.: אַ. בעזמאַן. ביוהנע-לייטער: מאַבאַראָווסקי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראָמאַן). 10)

אין אָווענד האָט די פרוי טשיזשעווסקא, וועלכע איז אגב געווען אַ שלעכטע קעכין, דערלאַנגט צום עסען, און מינע, וואָס האָט זיך אָנגעשטעקט פון טאָליעס אַפּעטיט, האָט זיך אויך גוט אונטערגעלעהנט ס'האַרץ.

דער רוהיגער גרויסער עס־צימער האָט צוגעגעבען די אָנוועזענדע דעם געפיהל פון עפּיס אַנ'אָנגענעהמער זיכערקייט.

זייענדיג נעבען דער דרייסטער חבר'טע, האָט מינע פערגעסען אין דער סכנה, און זי האָט פרעהליך געלאַכט, צוהערענדיג טאָליעס שפּאַסיגע מעשות, און וויציגע בעמערקונגען.

נאָכ'ן עסען האָט מען געמאַכט אַ „טויזענדער". דאָס איז געווען אַ ספּעציעלע ליידענשאַפט פון דער מוהמע מרים.

עלף אַ זייגער האָבען זיך אַלע געלייגט שלאָפען.

— מיין טייער, נאַרעלע! — האָט זיך טאָליע אָפּגערופען ביים אויסטון זיך — וואָס קאָן דען מיט אונז פּאַסירען? אדרבא, איך פרעג דיך. יאָ, איך ווייס—עפּיס אַלץ האָט דיך אָנגעשראָקען אין גאָרטען. איך ווייס אויך, אַז עפּיס אַ וואוילטעטער האָט דיר געשענקט אַ מתנה פינף טויזענד דאָלער. דערנאָך האָט עפּיס אַנ'אידיאָט אָפּגעדריקט אַנ'אַנאָנס אין דער צייטונג, אין דער האָפענונג, אַז עפּיס אַ פריילין מ. וו. וועט איהם אינ'ערגיץ איבערלייענען, און פערשטעהן. אמת טאַקי, די חכמה פון דער זאַך פערשטעהען מיר נאָך דערווייל נישט. וואַרט נאָר אָבער צו: מאָרגען, האָף איך וועלען מיר זיך אַלץ דערוויסען.

מינע האָט שווייגענדיג אָפּגעקוקט די פאַנטאָפעל אונטער'ן שטול, נישט בעמערקענדיג אויף זיך דעם פערטראַכטען אומרוהיגען בליק פון טאָליען.

די דרייסטע מיידעל האָט פאָרזיכטיג אַ קוק געטאָן אויפ'ן פענסטער, כדי צו זעהן, צי עס איז פערשפּאַרט.

— נו, ס'וועט גענוג זיין אויף היינט צו שמועסען וועגען די טייוואָלישע מעשות! דערצעהל מיר בעסער וועגען דעם פאַרמאַנען. האָסטו איהם טאַקי באמת ליב?

ביז האַלבע נאַכט האָט טאָליע פונאַנדערגעפרעגט מינע'ן וועגען איהרע האַרץ־עסקים, און זי מהנה געווען מיט קלוגע עצות.

אַז ס'האָט אָפּגעשלאָגען צוועלף אַ זייגער, האָט זי זיך אויפגעהויבען פון בעט, און אויסגעשלאָשען דאָס ליכט.

ווי נאָר ס'איז געוואָרען פינסטער אין צימער איז מינע'ס האַרץ ווידער איבערפולט געוואָרען מיט שרעק.

קאַפּיטעל פיער

ביינאַכט האָט זיך מינע אויפגעכאַפּט, דערפיהלענדיג עמיצענס אַנוועזענהייט אין צימער.

אין דער פינסטער איז גאָרנישט געווען צו זעהן. ס'איז נאָר געווען צו הערען דאָס רעגולערע אָטעמען פון דער שלאָפענדיגער טאָליע.

מינע האָט אָבער בולט דערפיהלט, אַז אין צימער איז עמיצער דאָ...

דערשראָקענערהייד האָט זי זיך אויפגעהויבען פון בעט, און ציטערענדיג אויפ'ן גאַנצען קערפּער, נישט האָבענדיג די דרייסטקייט הויך צו אָטעמען, פיהלענדיג, אַז אָט־אָט וועט איהר דאָס האַרץ אַרויסשפּרינגען, האָט זי זיך צוגעהערט.

עס איז אַדורך עטליכע מינוט.

ביסלעכווייז האָבען זיך איהרע אויגען צוגעוואוינט צו דער פינסטערניש, און די סילועטען פון מעבעל האָבען זיך בולט אָנגעזעהן.

קודם האָט זי דערזעהן דעם גרויסען קוואַדראַט פון פענסטער, און דאָס בלינצלען פון די שטערען אין ווייטען הימעל, דערנאָך—דאָס מעבעל אין צימער, און לסוף די טיר פון דער מוהמעס שלאָפצימער.

די טיר איז געווען אָפען.

עמיצער—עמיצענס נישט־קלאָהרער שאָטען — איז געשטאַנען אויף דער שוועל, אַנ'אומבעוועגליכער, אַ שווייגענדיגער, מיט אויגען געווענדט צו איהר.

מינע האָט געוואָלט אויסשרייען. דאָס געשריי איז אָבער אָפּגעשטאָרבען ביי איהר אין האַלז.

שטיל־שווייגענדיג האָט זיך דער שאָטען אַ רוק געטאָן פון אָרט, אַריין אין צימער און זיך אוועקגעשטעלט ביים פענסטער.

אין דעם שוואַכען ליכט, וואָס האָט געשטראָמט פון אינעווייניג האָט מינע פלוצים דערקאָנט מאַרמאַנען, זיין הוט, זיינע פּלייצעס, זיין לאַנגען דינעם פּראָפיל.

— האַררי! — האָט זי אַרויסגעשעפּטשעט — וואָס טוט איהר דאָ?

איהר שרעק איז פערשוואונדען און פערטראָטען געוואָרען דורך גרויס פערוואונדערונג.

דער שאָטען האָט גאָרנישט אָפּגעענטפערט, איז אוועק פון פענסטער און זיך בעהאַלטען אין שכנ'ישען צימער.

מינע האָט נישט געהערט קיין טריט, האָט זי געמיינט, אַז האַררי האָט אַרונטערגענומען די שיך.

— האַררי! — האָט זי נאָך אַמאָל אַרויסגעשעפּטשעט.

זי איז אַראָפּגעשפּרונגען פון בעט, צוגעלאָפען צו דער טיר. און געזעהן, ווי ער איז נעלם געוואָרען אין דער ריכטונג פון קאָרידאָר.

ווען זי איז געווען אינמיטען פון דער מוהמעס צימער, איז זי מיט אַ פערשטיקטען אָטעם געבליבען שטעהן.

דער פחד האָט זי ווידער אַרומגעכאַפּט.

פאַרוואָס האָט ער עפּיס גאָרנישט געענטפערט?

די עראינערונג וועגען דעם אָפּמאַך מיט'ן טייוועל אין גאָרטען, וועגען די דערציילונגען מכּח געשפּענסטער האָט אָנגעמאַכט אַ טומעל אין איהר קאָפּ.

זי האָט בעשלאָסען אויפצווועקען טאָליען.

אויף דער שוועל פון שלאָפצימער האָט זי זיך אָבער נישט־דעצידירט אָפּגעשטעלט:

„זעלבסטפערשטענדליך איז עס געווען האַררי. אָבער ווי־אַזוי איז ער אַהער אַריינגעקומען? ס'קאָן זיין, ער האָט זי אַליין געוואָלט זעהן, און אַוועקגייענדיג האָט ער מיט אַ צייכען זי גערופען אין קאָרידאָר אַריין? ווי שפּעט קאָן עס איצט זיין? זעלבסטפערשטענדליך, מוז נישט זיין גאָר שפּעט, אפשר האָט ער איהר געוואָלט איבערגעבען עפּיס וויכטיגעס, דרינגענדעס? אויף זיין אַמט אין קאָנסולאַט קאָן מען זיך אויף אַלץ ריכטען. אפשר האָט מען איהם בעפוילען, אַז אינדערפריה גלייך זאָל ער אַרויספאָהרען מיט אַ שליחות קיין אַמעריקאַ? איז ער בעקומען דאָ אַהער זיך זעהן און געזעגענען, און—געטראָפען אַלע שלאָפען. ער האָט אוודאי געוואָלט אָנקלאַפּען אין דער טיר אויס'ן פּאָרטער, נאָר ער האָט דערזעהן, אַז דאָס פענסטער איז אָפען, איז ער אַריין דורכ'ן פענסטער"...

די דאָזיגע געדאַנקען זענען פלינק געפלויגען אין מינע'ס קאָפּ; איז זי בעשטאַנען, און נישט געוואוסט, וואָס זי האָט צו טון.

ענטקעגען איהר איז געווען דער מוהמעס גרויסער פינסטערער שלאָפצימער, מיט דער גרויסער בעט, און מיט'ן שווערען אַלטפּרענקישען מעבעל.

(פאָרטזעצונג קומט).

פאַביאַניצער רבי שליט"א

נאָווא-צעגעלניאַנא 10

איז צוריקגעקומען פון טשעכאָטשינעק גערשטן, דינסטאָג 11 אַ זייגער אין אָוונד. 980

אַ צימער מיט אַ קוך

אָדער 2 צימער אָהן אַ קוך

ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אויך זיין אָפּגעטיילט פון אַ גרויסער וואוינונג אַלס סובלאָקאַטאָר

מעקלערס געוואונשען.

אָפּפערטען אין אַדמינ. „נייער פאָלקסבלאַט" פאַר "I. D."

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	11-9 3-4½
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר קוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	2—1
ד"ר נאַלדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

סיבאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. אין פּאָקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פערלאַנג—באַזוכען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך עלעגמע און בלוט

אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן-אַרצט 10—1 3 6

קינסטליכע צייהן, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

צאָהן-אַרצט LEKARZ-DENTYSTA

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31

היילט גאַנץ פערגאַנגליכעמע צייהן- און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן. אָפּען פון 9—7 אָוונט. [illegible]

אַל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

נאָר, צו די דאָרפסט ערלעדיגען סאַנדאַוועס זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פעטריקאָווער 17 דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאָוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד-ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליצײַ-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

עס ווערט געזוכט אַ סיכטיגער יונגערמאַן

מיט אַ גוטע פּוילישע אויסשפּראַך אויף אַלעקסאַנדריסקע 27, ביי שוואַרץ, ליטקס, 2-טער שטאָק. 976

קוואַליפיצירטע שפּולער(ינס)

אויף קראַפט און האַנד צו סוויטערס ווערען פון זאָפאָרט געזוכט ביי ב. פרידמאַן, ווסכאָדניאַ 51. 973

מעלדונג.

דער אַרבייטער-דירות-קאָאָפּעראַטיוו

„פּאַריס"

לאָדז, בזשעזשינער 5, טעלעפאָן 53-46

גיט איבער דעם בוי פון 2 הייזער אויף דער לעשנאַ גאַס, און אַנ'אָפּיצינע אויף בערעק-יאָסעלעוויטש גאַס, צוזאַמען אַנ'ערך פון 22 טויזענד קוביק-מעטער רוי-בוי מיט געדעקטען דאַך. רעגיסטרירטע פירמען קענען זיך מעלדען טעגליך פון 10 פריה ביז 1 מיטאָג נאָר ביז'ן 18-טען ד. ח. פּלענער מיט קאָסטען-אָנשלאַג גיט אַרויס די קאַנצעלאַריע.

די פערוואַלטונג.

בעקאַנטמאַכונג.

די קראַנקען-קאַסע אין לאָדז טיילט מיט דעם כלל פערזיכערטע, אַז דעם 18/11 וועלען פאָרקומען וואַהלען צום ראַט פון דער קראַנקען-קאַסע אין לאָדז. אַקטיווען וואַהל-רעכט וועלען האָבען די פערזיכערטע, וועלכע וועלען דעם 9/8 ענדיגען 20 יאָהר, ד. ה. געבוירענע ביז'ן 19/8 1908 איינשליסליך.

צוליב דעם, וואָס עס פּאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די אַרבייטסגעבער אין די אָנמעלדונגען צו דער קראַנקען-קאַסע גיבען נישט אָן דעם דאַטום פון געבורט (טאָג און חודש) פון די אַרבייטער, וועלען די דאָזיגע פערזיכערטע נישט קענען אַריינגעצויגען ווערען אין די וואַהל-ליסטעס, אויב זיי וועלען אַליין פאַר דער בעקאַנטמאַכונג פון די וואַהלען, נישט אַריינטראָגען קיין רעקלאַמאַציעס, געשטיצט אויף אַ פּאַס אָדער געבורטס-מעטריקע אין דער עווידענץ-אָפּטיילונג פון די פערזיכערטע פון דער קראַנקען אין לאָדז, (קווער-אָפּיצינע, 2-טער שטאָק, צימער 49) אין די אַמטס-שעה'ן פון 8 אַ זייגער פריה ביז 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

מיט'ן טאָג פון אויסלעגען די וועהלער-רשימות, דאַרף מען די רעקלאַמאַציעס אַריינטראָגען אין די בעטרעפענדע רעקלאַמאַציע-ביוראָס.

קראַנקען-קאַסע פון דער שטאָט לאָדז.

(—) שוכטער
וויצע-דירעקטאָר.

(—) פּ. קאַלוזשינסקי
פּאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג.

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די

עכט-פּאַטענטירטע **בעטען** עכט-פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַמקאָווע און קאַנאַדיסקע. קאָוועטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל. רעעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורן.

הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 85-31. דעטייל!

נורו רעקלאַמע-חודש!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש-פאָטאָגראַפישען אַטעליר ערעפענט

אַ ספּעציעלען פּאָרטרעטען-אָנשטאַלט,

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פרייזען:

אָפּאַרטרעטען 30X40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.
„ 50X40 „ „ „ „ 20.— „

די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט. נוצט אויס די געלעגענהייט!

מיט אַכטונג

קונסט-פאָטאָגראַפישער און פּאָרטרעטען-אַטעליער

„PARISIEN" wł. H. Sroka

Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

אַ צימער און אַ קוך

אָדער 2 צימערן אָהן אַ קוך אָפּגעטיילט פון אַ גרויסער וואוינונג מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג אַלס אַ סובלאָקאַטאָר ווערט פון זאָפאָרט געזוכט אויף איניגע מאָנאַטען געגען גוטע בעצאָלונג. אָפּפערטען אין אַדמיניסטראַציע „נייער פאָלקסבלאַט" פאַר "B". 989

אַ שיק-יונגעל

ווערט געזוכט אין דער סוויטער-פאַבריק ביי מ. נייבערג אויף פּאָמאָרסקאַ 37. 985

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89.

[illegible]

עמפּפאַנג פון 3—5 נאָכמ.

אַ יונגעל

פון אָרענטליכע עלטערן קען זיך מעלדען אין ווייןגעשעפט באַרנשטיין, נאָוואָמיעסקאַ 30. 979

אַ קוואַליפיצירטע

רעפּעזירקע

אויך אַ נייהערין צו סוויטערס ווערען געזוכט ביי וויסבלום, פּאָלנאָצנאַ 4 3-טער שטאָק. 981

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָוואַ 28.

טעלעפאָן 46-26.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס קראַנקהייטען און מאַננער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

אַ שטריקער

זוכט אַרבייט.

אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. „נייער פאָלקסבלאַט" אונטער „שטריקער". 977

Dr. med.

H. Gutsztadt

אַקושער-גינעקאָלאָג

Zachodnia 62 (Cegieln.23)

telefon 29-52.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 9 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 7 אָוונד.

אַ קאַמאַשען-

נייהער ווערט געזוכט פּיעטריקאָווער 141 ביי שטעלצער און וועבער.

אַ קאַסע

געפּאַנצערט ביליג צו פערקויפען אויף וואָלבאָרסקאַ 4 ביים ווירט. 975

אַלטע פלאַשען

אין הורט קויפט דאָס ווייןגעשעפט באַרנשטיין, נאָוואָמיעסקאַ 30. 979

נאַכט-אַרבייטער

צו סוויטערס ווערט געזוכט ביי גערטנער, ווסכאָדניאַ 21. 982

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 5—7
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענבוים קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנמאַר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 און 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. הערץ, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר מאָזעל רענטגען	10—12 4—6
א. בראָדזענסקי צאָהן-אַרצט	6—7
ב. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

[illegible]

אַ רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אָפּען זונטאָג.

ווזיטס אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

ד-ר. ס. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kosko
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.

פאַר'ן אינהאַלט פון אַנאָנסען און פון די פּריוואַטע מודעות איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפּען בייטאָג און אין טעגליך.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט — 15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט — 20 גר. אין דער ווייטער שפּאַלטען אין טעקסט — 40 גר. [illegible] 60 [illegible] 15. פאַר'ן טעקסט 1. [illegible] 7. [illegible] פאַר דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט